

**AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
„LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA“ PODGORICA**

**Finansijski izvještaji
i Izvještaj nezavisnog revizora
31. decembar 2020. godine**

SADRŽAJ :

	STRANA
Izveštaj nezavisnog revizora	3
Bilans uspjeha za godinu koja se završila 31. decembra 2020. godine	4
Bilans stanja na dan 31. decembra 2020. godine	5
Izveštaj o promjenama na kapitalu za godinu koja se završila 31. decembra 2020.	6
Bilans novčanih tokova za godinu koja se završila 31. decembra 2020.	7
Napomene uz finansijske izvještaje	8 – 39
Prilog 1: Izveštaj menadžmenta o poslovanju za 2020. godinu	

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

Akcionarima akcionarskog društva "Lovćen-životna osiguranja", Podgorica

Izveštaj o reviziji finansijskih izvještaja

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja Akcionarskog društva "Lovćen-životna osiguranja", Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo“), koji obuhvataju bilans stanja na dan 31. decembar 2020. godine, bilans uspjeha, izvještaj o promjenama na kapitalu i izvještaj o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, i napomene uz finansijske izvještaje koje uključuju sumarni pregled značajnih računovodstvenih politika.

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izvještaji istinito i objektivno prikazuju finansijsko stanje Društva na dan 31. decembar 2020. godine, rezultate njegovog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori. Naše odgovornosti u skladu sa tim standardima su detaljnije opisane u odjeljku izvještaja koji je naslovljen Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Društvo u skladu sa Etičkim kodeksom za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (IESBA Kodeks) i etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvještaja u Crnoj Gori, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtjevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljni i adekvatni da nam pruže osnovu za naše mišljenje.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su pitanja koja su, po našem profesionalnom prosuđivanju, bila od najvećeg značaja u našoj reviziji finansijskih izvještaja za tekući period. Ova pitanja su razmatrana u kontekstu revizije finansijskih izvještaja u cjelini i u formiranju našeg mišljenja o njima, i mi nismo iznijeli izdvojeno mišljenje o ovim pitanjima.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)**Akcionarima akcionarskog društva "Lovćen-životna osiguranja", Podgorica (nastavak)****Ključna revizijska pitanja (nastavak)**

Ključno revizijsko pitanje	Odgovarajuća revizorska procedura
<p data-bbox="240 340 701 474">Procjenjivanje tehničkih rezervi</p> <p data-bbox="240 369 701 474">Tehničke i matematičke rezerve u iznosu od EUR 3.736 hiljade na 31. decembar 2020. godine predstavljaju značajan dio ukupnih obaveza Društva.</p> <p data-bbox="240 504 701 886">Vrednovanje tehničkih i matematičkih rezervi uključuje procjene u vezi sa neizvjesnošću ishoda, uglavnom u vezi sa ukupnim iznosom potrebnim za podmirenje obaveza, uključujući bilo kakve garancije osiguraniku. Društvo koristi aktuarske modele kao podršku izračuna tehničkih rezervi. Određivanje pretpostavki koje se koriste u izračunu tehničkih i matematičkih rezervi uključuje značajnu procjenu rukovodstva i procjenu o neizvjesnim budućim ishodima. Različite ekonomske i neekonomske pretpostavke, kao što su stope inflacije ili trendovi vezani za sudske sporove, se koriste za procjene ovih tehničkih rezervi.</p> <p data-bbox="240 915 701 1020">Zbog značajnosti tehničkih i matematičkih rezervi, te njihove inherentne neizvjesnosti procjene, ovo područje smatramo ključnim revizijskim pitanjem.</p>	<p data-bbox="721 369 1344 718">Stekli smo razumijevanje dizajna internih kontrola nad aktuarskim procesom koji uključuje izračun rezervacija za štete i matematičkih rezervi, proces korišćenja ekonomskih i aktuarskih pretpostavki, kao i proces izvođenja novčanih tokova. Takođe smo razmotrili pristup i metodologiju koju koristi Društvo za aktuarske analize koje uključuju poređenje procjena i stvarnih pokazatelja iz prethodnih perioda. Naša procjena je, po potrebi, uključila evaluaciju specifičnih ekonomskih i aktuarskih pretpostavki i razmatranje procjena rukovodstva vezano za korištene pretpostavke, koje mogu varirati u zavisnosti od proizvoda i/ili karakteristika proizvoda, i takođe usklađenost modela sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje.</p> <p data-bbox="721 747 1344 911">Posebno smo naše procedure usmjerili na modele koje smo smatrali materijalnim i kompleksnim i/ili zahtijevaju značajne procjene u vezi sa korištenim pretpostavkama koje se naročito odnose na matematičke rezerve za poslove životnih usluga. Za sprovođenje naših revizorskih procedura, koristili smo usluge aktuara.</p> <p data-bbox="721 940 1344 1184">Nadalje, izvršili smo revizijske procedure kako bi procijenili da li modeli obezbjeđuju ispravan i potpun izračun tehničkih i matematičkih rezervi, uključujući i preračun rezultata ovog modela na odabranom uzorku. Naše revizorske procedure takođe su uključile test konzistentnosti ulaznih podataka korištenih za izračun „Nastalih, a neprijavljenih šteta“ (IBNR), nezavisan obračun IBNR rezervi koristeći različite metode i pretpostavke, kao i nezavisan preračun rezervi „Prijavljenih, ali neizmirenih šteta“ (RBNS) za anuitete kao i obračun matematičkih rezervi.</p> <p data-bbox="721 1213 1344 1373">Ocijenili smo adekvatnost objelodanjivanja uključenih u napomeni 3.13 Bruto tehnička rezervisanja i napomeni 17 Rezervisanja , priloženih finansijskih izvještaja sastavljenih u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje.u Crnoj Gori.</p>

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima akcionarskog društva "Lovćen-životna osiguranja", Podgorica (nastavak)

Ostale informacije u Godišnjem izvještaju Društva

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Osim finansijskih izvještaja i izvještaja nezavisnog revizora, Ostale informacije sadrže informacije uključene u Godišnjem izvještaju koji čine Godišnji izvještaj menadžmenta i Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Naše mišljenje o finansijskim izvještajima ne obuhvata ostale informacije koje sadrže Godišnji izvještaj menadžmenta i Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja.

U vezi sa našom revizijom finansijskih izvještaja, naša je odgovornost da pročitamo ostale informacije i, u toku sprovođenja toga, razmotrimo jesu li ostale informacije značajno nekonzistentne sa finansijskim izvještajima ili našim saznanjima stečenim tokom revizije ili se drugačije ispostavi da su značajno pogrešno prikazani.

U vezi sa Godišnjim izvještajem menadžmenta i Izjavom o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja, obavili smo i procedure propisane Zakonom o računovodstvu. Procedure uključuju provjeru da li Godišnji izvještaj menadžmenta sadrži potrebna objelodanjivanja iz Člana 11. Zakona o računovodstvu kao i da li Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja sadrži informacije iz člana 14. Zakona o računovodstvu.

Na osnovu sprovedenih procedura, u mjeri u kojoj smo u mogućnosti da procijenimo, izvještavamo da:

1. su informacije u priloženom Godišnjem izvještaju Društva za 2020. godinu usklađene, u svim materijalno bitnim pokazateljima, sa priloženim finansijskim izvještajima;
2. je priložen Godišnji izvještaj Društva za 2020. godinu pripremljen u skladu sa Članom 11. Zakona o računovodstvu;
3. Izjava o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja za 2020. godinu pripremljena u skladu sa Članom 14. Zakona o računovodstvu i usklađena u svim materijalno bitnim pokazateljima, sa priloženim finansijskim izvještajima.

Dodatno, na bazi poznavanja i razumijevanja poslovanja Društva i njegovog okruženja stečenog tokom revizije finansijskih izvještaja, dužni smo da izvještavamo ukoliko smo ustanovili da postoje materijalne greške u Godišnjem izvještaju menadžmenta i Izjavi o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja. Sa tim u vezi nemamo ništa da izjavimo.

Odgovornost rukovodstva i lica ovlašćenih za upravljanje za finansijske izvještaje

Rukovodstvo je odgovorno za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Zakonom o računovodstvu i propisima Agencije za nadzor osiguranja koji regulišu finansijsko izvještavanje društava za osiguranje u Crnoj Gori i za one interne kontrole za koje odredi da su potrebne za pripremu finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške.

Pri sastavljanju finansijskih izvještaja, rukovodstvo je odgovorno za procjenu sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti, objelodanjujući, po potrebi, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i primjenu načela stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namjerava da likvidira Društvo ili da obustavi poslovanje, ili nema drugu realnu mogućnost osim da to uradi.

Lica ovlašćena za upravljanje su odgovorna za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Društva.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naš cilj je sticanje uvjeravanja u razumnoj mjeri o tome da finansijski izvještaji, uzeti u cjelini, ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale uslijed prevarne radnje ili greške; i izdavanje izvještaja revizora koji sadrži naše mišljenje. Uvjeravanje u razumnoj mjeri označava visok nivo uvjeravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija sprovedena u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori uvijek otkriti materijalno pogrešne iskaze ako takvi iskazi postoje. Pogrešni iskazi mogu da nastanu uslijed prevarne radnje ili greške i smatraju se materijalno značajnim ako je razumno očekivati da će oni, pojedinačno ili zbirno, uticati na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu ovih finansijskih izvještaja.

IZVJEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA (nastavak)

Akcionarima akcionarskog društva "Lovćen-životna osiguranja", Podgorica (nastavak)

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izvještaja (nastavak)

Kao dio revizije u skladu sa standardima revizije primjenljivim u Crnoj Gori, mi primjenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Isto tako, mi:

- Vršimo identifikaciju i procjenu rizika od materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima, nastalih uslijed prevarne radnje ili greške; osmišljavanje i obavljanje revizijskih postupaka koji su prikladni za te rizike; i pribavljanje dovoljno adekvatnih revizijskih dokaza da obezbijede osnovu za mišljenje revizora. Rizik da neće biti identifikovani materijalno značajni pogrešni iskazi koji su rezultat prevarne radnje je veći nego za pogrešne iskaze nastale uslijed greške, zato što prevarna radnja može da uključi udruživanje, falsifikovanje, namjerne propuste, lažno predstavljanje ili zaobilaženje interne kontrole.
- Stičemo razumijevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju radi osmišljavanja revizijskih postupaka koji su prikladni u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema interne kontrole entiteta.
- Vršimo procjenu primijenjenih računovodstvenih politika i u kojoj mjeri su razumne računovodstvene procjene i povezana objelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o prikladnosti primjene načela stalnosti kao računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizijskih dokaza, da li postoji materijalna neizvjesnost u vezi sa događajima ili uslovima koji mogu da izazovu značajnu sumnju u pogledu sposobnosti entiteta da nastavi sa poslovanjem u skladu sa načelom stalnosti. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvjesnost, dužni smo da u svom izvještaju skrenemo pažnju na povezano objelodanjivanja u finansijskim izvještajima ili, ako takva objelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo svoje mišljenje. Naši zaključci se zasnivaju na revizijskim dokazima prikupljenim do datuma izvještaja revizora. Međutim, budući događaji ili uslovi mogu za posljedicu da imaju da entitet prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti.
- Vršimo procjenu ukupne prezentacije, strukture i sadržaja finansijskih izvještaja, uključujući objelodanjivanja, i da li su u finansijskim izvještajima prikazane osnovne transakcije i događaji na takav način da se postigne fer prezentacija. Saopštavamo licima ovlaštenim za upravljanje, između ostalog, planirani obim i vrijeme revizije i značajne revizijske nalaze, uključujući sve značajne nedostatke interne kontrole koje smo identifikovali tokom revizije.

Takođe, dostavljamo licima ovlaštenim za upravljanje izjavu da smo usklađeni sa relevantnim etičkim zahtjevima u pogledu nezavisnosti i da ćemo ih obavijestiti o svim odnosima i ostalim pitanjima za koja može razumno da se pretpostavi da utiču na našu nezavisnost, i gdje je to moguće, o povezanim mjerama zaštite.

Od pitanja koja su saopštena licima ovlaštenim za upravljanje, mi određujemo koja pitanja su bila od najveće važnosti u reviziji finansijskih izvještaja za tekući period i stoga su ključna revizijska pitanja. Mi opisujemo ova pitanja u izvještaju revizora, osim ako zakon ili regulativa isključuje javno objelodanjivanje o tom pitanju ili kada, u izuzetno rijetkim okolnostima, utvrdimo da pitanje ne treba da bude uključeno u izvještaj revizora, zato što je razumno očekivati da negativne posljedice budu veće nego koristi od takve komunikacije.

Rukovodeći partner za reviziju koja je rezultirala izvještajem nezavisnog revizora je Verica Najdanović.

Olivera Andrijašević, Ovlašćeni zastupnik

Verica Najdanović, Ovlašćeni revizor

Deloitte d.o.o. Podgorica
17. mart 2021. godine

BILANS USPJEHA ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2020.

(U hiljadama EUR)	Napomena	Tekuća 2020. godina	Prethodna 2019. godina
Obračunate bruto premije osiguranja		4.285	3.514
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja		(40)	(41)
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	5	4.245	3.473
POSLOVNI PRIHODI		4.245	3.473
Obračunate bruto naknade šteta		(3.157)	(2.783)
Umanjenje za udio reosiguranja u naknadama šteta		31	-
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete		(74)	77
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete		69	(349)
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta		2	6
Rashodi naknada šteta	6	(3.129)	(3.049)
Promjene rezervisanja za bonuse i popuste		(10)	(58)
Promjene matematičkih rezervisanja	17.2	(204)	222
Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja		(214)	164
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	7	(51)	(26)
POSLOVNI RASHODI		(3.394)	(2.911)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT		851	562
Troškovi sticanja osiguranja		(406)	(338)
Amortizacija		(4)	(6)
Troškovi rada		(87)	(89)
Materijalni troškovi		(1)	(3)
Ostali troškovi usluga		(51)	(62)
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja		1	3
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	8	(549)	(495)
DOBITAK - NETO POSLOVNI REZULTAT		302	67
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA	9	247	321
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		264	357
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(28)	(93)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		236	264
Prihodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		33	86
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		(22)	(29)
Neto finansijski rezultat koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve		11	57
DOBITAK REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA		549	388
POREZ NA DOBIT	10.1	(54)	(26)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU		495	362
ZARADA PO AKCIJI (u EUR)	11	1,6512	1,2696

Napomene na stranama od 9 do 39 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 15. mart 2021.. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovčen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Tijana Radinović

Rukovodilac odjeljenja za finansije i računovodstvo

Izvršni direktor

Zorka Milić

BILANS STANJA NA DAN 31. DECEMBRA 2020. GODINE

(U hiljadama EUR)	Napomena	Tekuća 2020. godina	Prethodna 2019. godina
AKTIVA			
Nematerijalna imovina		10	13
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	12	20	30
Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi		6.946	6.861
Dugoročna finansijska ulaganja	13	6.946	6.861
Gotovinska sredstva	14	590	213
Kratkoročna potraživanja	15	455	409
Kratkoročna sredstva		1.045	622
Ukupna aktiva		8.021	7.526
PASIVA			
Akcijski kapital-obične akcije		3.000	3.000
Osnovni kapital	16	3.000	3.000
Revalorizacione rezerve		-	242
- Prenesena dobit iz prethodnih godina		457	95
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine		495	362
Prenesena i neraspoređena dobit		952	457
Rezerve		952	699
Bruto tehničke rezerve		863	926
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja		2.873	2.669
Ostala rezervisanja		35	28
Rezervisanja	17	3.771	3.623
Kratkoročne obaveze	18	279	162
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	19	19	42
Ukupna pasiva		8.021	7.526

Napomene na stranama od 9 do 39
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 15. mart 2021.. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovčen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Tijana Radinović
Rukovodilac odjeljenja za finansije i računovodstvo

Izvršni direktor

Žorka Milić

IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NA KAPITALU ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2020.

(U hiljadama EUR)	Akcijski kapital, obične akcije	Revalorizacione rezerve	Prenešena i neraspoređena dobit	Ukupno
Stanje na dan 1. januara 2019. godine	2.600	114	495	3.209
Promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	128	-	128
Uvećanje akcijskog kapitala	400	-	(400)	-
Dobitak tekuće godine	-	-	362	362
Stanje na dan 31. decembra 2019. godine	3.000	242	457	3.699
Promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	(242)	-	(242)
Dobitak tekuće godine	-	-	495	495
Stanje na dan 31. decembra 2020. godine	3.000	-	952	3.952

Napomene na stranama od 9 do 39 čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 15. mart 2021.. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovćen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Tijana Radinović
Rukovodilac odjeljenja za finansije i računovodstvo

Izvršni direktor

Zorika Milić

BILANS NOVČANIH TOKOVA ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠILA 31. DECEMBRA 2020.

(U hiljadama EUR)	2020.	2019.
A. Tokovi gotovine iz poslovnih aktivnosti		
Priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	4.294	3.403
Prilivi od premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	4.226	3.390
Prilivi od učešća u naknadi šteta (saosiguranje i reosiguranje)	23	-
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih prihoda	45	13
Odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	(3.875)	(3.528)
Odlivi po osnovu naknada šteta (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja)	(3.082)	(2.779)
Odlivi po osnovu premija (iz osiguranja, saosiguranja i reosiguranja, kao i provizija po osnovu saosiguranja i reosiguranja)	(30)	(37)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(290)	(246)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina	(92)	(90)
Odlivi po osnovu zakupnina	(11)	(10)
Odlivi po osnovu provizija (zastupnicima i posrednicima)	(115)	(102)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(255)	(264)
Neto promjena gotovine iz poslovnih djelatnosti	419	(125)
B. Tokovi gotovine iz aktivnosti investiranja		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	368	3.386
Prilivi od prodaje hartija od vrijednosti	-	3.068
Prilivi od kamata	278	224
Prilivi od zakupnina	90	94
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(410)	(3.206)
Odlivi po osnovu ulaganja u obveznice, odnosno druge dužničke hartije od vrijednosti kojima se trguje na organizovanom tržištu hartija od vrijednosti, neto	(408)	(3.187)
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja i ostalih sredstava	(2)	(19)
Neto promjena gotovine iz aktivnosti investiranja	(42)	180
C. Novčani tokovi iz aktivnosti finansiranja		
Prilivi iz aktivnosti finansiranja	-	-
Priliv po osnovu izvršenih uplata kapitala	-	-
Neto promjena gotovine	377	55
Gotovina na kraju godine	590	213
Gotovina na početku godine	213	158

Napomene na stranama od 9 do 39
čine sastavni dio ovih finansijskih izvještaja.

Podgorica, 15. mart 2021.. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovčen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih izvještaja

Tijana Radinović
Rukovodilac odjeljenja za finansije i računovodstvo

Izvršni direktor

Zorka Milić

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

1. OPŠTE INFORMACIJE

Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“ Podgorica sa sjedištem u Podgorici, ulica Marka Miljanova 29/III (u daljem tekstu: „Društvo“), osnovano je 24. decembra 2010. godine.

Društvo je usaglasilo svoju organizaciju sa Zakonom o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br. 6/02) i upisalo se u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici 24. decembra 2010. godine pod brojem 4-0009247/001.

Djelatnost Društva čine poslovi životnih osiguranja.

Poslovi životnih osiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju i preduzimanje mjera za sprečavanje i suzbijanje rizika koji mogu ugroziti osigurana lica, kao i zaključivanje i izvršavanje ugovora o reosiguranju osiguranog viška rizika iznad samoprdržaja.

Društvo se, u okviru djelatnosti osiguranja, bavi poslovima životnog osiguranja:

- osiguranje života,
- rentno osiguranje,
- dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života,
- druge vrste životnih osiguranja.

Prosječan broj radnika u 2020. godini je 31 radnika (2019: 28 radnika), od kojih je 10 radnika (2019: 10 radnika) zaposleno po ugovoru o dopunskom radu (7 radnika su glavni zastupnici, interni revizor, koordinator za upravljanje rizicima i koordinator za usklađenost poslovanja).

Osnovni kapital Društva na 31. decembar 2020. godine iznosi EUR 3.000 hiljada. Akcionarski kapital je podijeljen na 300 hiljada akcija koje imaju pojedinačnu nominalnu vrijednost 10 EUR. Sve akcije su obične (redovne) akcije, glase na ime i čine jednu klasu akcija.

Jedini akcionar Društva je njegov osnivač Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja**

Društvo ima obavezu da vodi svoje računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“, br. 052/16 od 09. avgusta 2016. godine).

Takođe, Društvo ima obavezu da svoje poslovanje obavlja u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. List RC“, br. 078/06, 019/07, „Sl. List CG“, br. 053/09, 073/10, 040/11, 045/12, 006/13, 055/16), regulativom propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore i ostalom važećom regulativom Crne Gore.

Finansijski izvještaji su prikazani u formatu propisanom od strane Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore koji u pojedinim djelovima odstupa od načina prikazivanja određenih bilansnih pozicija kako to predviđa MRS 1 – „Prezentacija finansijskih izvještaja“. Pored toga, navedeni finansijski izvještaji ne uključuju sva objelodanjivanja koja se zahtijevaju u skladu sa MSFI 4 – „Ugovori o osiguranju“.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore, MRS i MSFI objavljeni od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde, moraju biti prevedeni od strane odgovarajućeg nadležnog organa Crne Gore koji posjeduje pravo prevoda i objavljivanja istih, odobreno od strane Međunarodne federacije računovođa (IFAC). Dakle, samo MRS i MSFI zvanično prevedeni, odobreni i objavljeni od strane Instituta sertifikovanih računovođa Crne Gore mogu biti u primjeni. Posljednji zvanični prevodi su objavljeni za dio MRS koji su u primjeni od 1. januara 2009. godine, odnosno dio MSFI u primjeni od 1. januara 2013. godine, a koji obuhvata samo osnovni tekst standarda i interpretacije i ne uključuje osnove za zaključivanje, ilustrativne primjere, uputstva za primjenu, komentare, mišljenja i ostali materijal objašnjenja. Dodatno, navedeni prevod ne sadrži prevod Osnova za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja. Takođe, izmjene i poboljšanja MRS-a nakon 1. januara 2009. godine, odnosno MSFI-a nakon 1. januara 2013. godine nisu prevedeni niti objavljeni.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.1. Osnove za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja (nastavak)**

Osim navedenog, određeni zakonski propisi odstupaju od MSFI i MRS. Shodno navedenom, a imajući u vidu efekte koje navedena odstupanja računovodstvenih propisa Crne Gore od MSFI i MRS mogu imati na prezentaciju finansijskih izvještaja Društva, priloženi finansijski izvještaji se u tom dijelu razlikuju i odstupaju od MSFI i MRS.

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, osim ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama. Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u Napomeni 3, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Crne Gore.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je Euro (EUR). Sve iskazane numeričke vrijednosti predstavljene su u hiljadama (EUR 000), osim ukoliko je drugačije navedeno.

Godišnji izvještaj menadžmenta

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, rukovodstvo Društva odgovorno je za pripremu godišnjeg izvještaja menadžmenta za 2020. godinu.

2.2 Načelo stalnosti poslovanja

Finansijski izvještaji su sastavljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, koji pretpostavlja da će Društvo nastaviti da posluje tokom neograničenog vremenskog perioda u predvidljivoj budućnosti.

Društvo je za godinu koja se završava 31. decembra 2020. godine ostvarilo neto dobitak u iznosu od EUR 495 hiljada (2019.: neto dobitak u iznosu od EUR 362 hiljada).

Usled epidemiološke situacije izazvane virusom Covid 19, Društvo nije imalo većeg uticaja na poslovanje. Iako je tržište osiguranja, kao i ostatak ekonomije, suočeno sa padom privredne djelatnosti izazvanim pandemijom COVID-19, tržište osiguranja života je ostvarilo rast za 2020. godinu od 15,1%, a učešće Društva na tržištu životnih osiguravača je 21,7%. U periodu 01.-12. 2020. godine ukupno je fakturisano 4,3 mil EUR premije. Fakturisana bruto premija veća je za 16% u odnosu na plan i veća je 22% u odnosu na realizaciju za isti period 2019. godine. Iako su bruto likvidirane štete Društva na većem nivou u odnosu na plan (index 116) i to u najvećem dijelu zbog povećane likvidacije šteta po osnovu osiguranog slučaja (smrti) kod grupnog osiguranja riziko kredita, nisu posledica virusa Covid 19. Društvo se u ovom period nije izlagalo dodatnim troškovima, tako da su oni na nižem nivou u odnosu na plan za 18%. Sredstva tehničkih rezervi Društva su 177% pokrivena propisanim oblicima imovine i u skladu sa propisanim ograničenjima. Izazov je tržište kapitala i pad cijena obveznica CG usled situacije izazvane pandemijom Covid 19. Društvo je fokusirano da tokom trajanja preporuka i mjera nadležnih državnih organa zadrži postojeći portfelj osiguranja. Iako je trajanje pandemije i uticaj na ekonomiju neizvjesno Društvo će aktivno pratiti dalji razvoj događaja uvažavajući prepruke i mjere nadležnih organa u cilju minimizacije rizika virusa Covid 19.

2.3 Uporedni podaci

Uporedne podatke predstavljaju finansijski izvještaji na dan i za godinu završenu na dan 31. decembra 2019. godine.

2.4 Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja. Ipak, stvarni rezultati mogu odstupati od ovih procjena. Najznačajnije procjene i pretpostavke objelodanjene su u nastavku.

a) Amortizacija i amortizacione stope

Obračun amortizacije i primijenjene stope amortizacije su zasnovane na projektovanom ekonomskom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalnih ulaganja. Jednom godišnje Društvo procjenjuje ekonomski vijek na osnovu trenutnih predviđanja.

b) Ispravka vrijednosti potraživanja

Društvo vrši procjenu naplativosti potraživanja, kao i obračun ispravke vrijednosti za sva sumnjiva i sporna potraživanja, a na osnovu procijenjenih gubitaka usled nemogućnosti kupaca da ispune obaveze. Procjena je zasnovana na starosnoj analizi potraživanja od kupaca, istorijskim otpisima, kreditnim sposobnostima kupaca i promjenama u uslovima prodaje, prilikom utvrđivanja adekvatnosti ispravke vrijednosti sumnjivih i spornih potraživanja. Ovo uključuje i pretpostavke o budućem ponašanju kupaca i rezultujućim budućim naplatama. Rukovodstvo vjeruje da nije potrebna dodatna ispravka vrijednosti potraživanja osim one koja je formirana u priloženim finansijskim izvještajima.

2 OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA (nastavak)**2.4 Korišćenje procjenjivanja (nastavak)****c) Rezervisane štete**

Svaka prijavljena šteta se procjenjuje pojedinačno od strane Društva, uzimajući u obzir okolnosti vezane za štetu, dostupne informacije i istorijsko iskustvo o veličini sličnih šteta. Procjena rezerve štete za svaki slučaj pojedinačno se redovno kontroliše i ažurira kada su raspoložive nove informacije. Rezervisanja za štete se baziraju na informacijama koje su trenutno dostupne. Međutim, krajnje obaveze po štetama mogu varirati kao rezultat naknadnih promjena raspoloživih činjenica.

d) Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Fer vrijednost finansijskih instrumenata za koje ne postoji aktivno tržište je određena primjenom odgovarajućih metoda procjene. Društvo primjenjuje profesionalni sud prilikom izbora odgovarajućih metoda i pretpostavki.

Poslovna politika Društva je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti.

U Crnoj Gori ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta. Uprava Društva vrši procjenu rizika, i u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

e) Umanjenje vrijednosti materijalne imovine

Na svaki datum bilansa stanja Društvo preispituje knjigovodstvene iznose svoje materijalne imovine da bi utvrdilo postoje li nagovještaji da je došlo do gubitaka usljed umanjenja vrijednosti navedene imovine. Ako postoje takve naznake, procjenjuje se nadoknadivi iznos sredstva da bi se mogao utvrditi eventualni gubitak nastao umanjenjem. Ako nije moguće procijeniti nadoknadivi iznos pojedinog sredstva, Društvo procjenjuje nadoknadivi iznos jedinice koja generiše novac, a kojoj to sredstvo pripada.

Nadoknadiva vrijednost je neto prodajna cijena ili vrijednost u upotrebi, zavisno od toga koja je viša. Za potrebe procjene vrijednosti u upotrebi, procijenjeni budući novčani tokovi diskontuju se do sadašnje vrijednosti primjenom diskontne stope prije oporezivanja, koja odražava sadašnju tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za to sredstvo. Ako je procijenjen nadoknadivi iznos sredstva (ili jedinice koja generiše novac) manji od knjigovodstvenog iznosa, onda se knjigovodstveni iznos toga sredstva (ili jedinice koja generiše novac) umanjuje do nadoknadivog iznosa.

Kod naknadnog poništenja gubitka od umanjenja vrijednosti, knjigovodstveni iznos sredstva (jedinice koja generiše novac) povećava se do revidiranog procijenjenog nadoknadivog iznosa toga sredstva, pri čemu veća knjigovodstvena vrijednost ne premašuje knjigovodstvenu vrijednost koja bi bila utvrđena da u prethodnim godinama nije bilo priznatih gubitaka na tom sredstvu (jedinici koja generiše novac) usljed umanjenja vrijednosti.

Poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti odmah se priznaje kao prihod, osim ako se predmetno sredstvo ne iskazuje po procijenjenoj vrijednosti, u kojem slučaju se poništenje gubitka od umanjenja vrijednosti iskazuje kao povećanje usljed revalorizacije.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

---

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Osnovne računovodstvene politike primijenjene za sastavljanje ovih finansijskih izvještaja navedene su u daljem tekstu. Ove politike su konzistentno primijenjene na sve prikazane godine, osim ako nije drugačije naznačeno.

3.1 Preračunavanje stranih valuta

Transakcije u stranoj valuti se preračunavaju u funkcionalnu valutu primjenom deviznih kurseva važećih na dan transakcije. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale iz izmirenja takvih transakcija i iz preračuna monetarnih sredstava i obaveza izraženih u stranim valutama na kraju godine, priznaju se u bilansu uspjeha.

3.2 Poslovni prihodi

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od premije osiguranja i ostale prihode. Prihodi se priznaju po fer vrijednosti primljenih nadoknada ili potraživanja.

Prihodi od premija osiguranja obračunati su iz bruto premija osiguranja i saosiguranja, umanjeni za dio reosiguranja i ispravljeni za promjenu bruto prenosne premije, koja je korigovana za učešće reosiguravača u prenosnoj premiji. Osnov za priznavanje bruto premija osiguranja su fakturisane premije.

3.3 Poslovni rashodi

Rashodi obuhvataju rashode za štete i ostale troškove, doprinose i rezervisanja.

Rashodi za štete su obračunati bruto iznosi šteta ispravljeni za promjenu bruto rezervi za štete.

Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja obuhvataju troškove nadzornog organa i troškove ispravke vrijednosti premije osiguranja. Društvo je troškove za rezervisanja i jubilarne nagrade prikazalo kroz operativne troškove (ostali troškovi rada) jer se ovi troškovi takođe dijele po funkcionalnim cjelinama na troškove pribave, procjene i ostale troškove.

3.4 Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi se sastoje od: prihoda od zakupa, prihoda od kamata i dobitaka od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza.

Finansijski rashodi obuhvataju: rashode nastale investiranjem tehničkih rezervi u investicione nekretnine (amortizacija), rashode od umanjenja fer vrijednosti akcija i obveznica, gubitaka kod finansijskih sredstava i finansijskih obaveza, kao i rashode po osnovu kamata.

3.5 Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja

Pod nekretninama i opremom za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja smatraju se ona sredstva, koja su potrebna za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja: zemljišta, zgrade ili djelovi zgrada i oprema. Društvo posjeduje samo opremu u koju se ubraja i sitni inventar sa rokom upotrebe dužim od jedne godine.

Navedena sredstva, koja ispunjavaju uslove za priznavanje, se kod početnog priznavanja vrednuju po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost obuhvata: nabavnu cijenu, uvozne i nepovratne dažbine prilikom kupovine i troškove, koje je moguće pripisati neposredno njegovom osposobljavanju za planirano korišćenje, naročito troškove dovoza i namještanja i procjenu troškova razgrađivanja, odstranjivanja i obnavljanja.

Nakon početnog priznavanja, Društvo koristi model nabavne vrijednosti i vodi ta sredstva po njihovim nabavnim vrijednostima, umanjanim za akumuliranu amortizaciju i nastalo obezvređenje.

Amortizacija ovih sredstava se obračunava primjenom proporcionalnog metoda tokom procijenjenog korisnog vijeka upotrebe.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.5 Nekretnine i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja (nastavak)**

Godišnje stope amortizacije, odnosno metod amortizacije, propisane su odlukom Odbora direktora.

Stope amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja određene su u zavisnosti od vijeka korišćenja, koji pak zavisi od: očekivanog korišćenja sredstava, očekivane fizičke istrošenosti i starenja, očekivane tehničke i tržišne zastarjelosti, očekivanih zakonskih i drugih ograničenja korišćenja.

Vijek korišćenja sredstava i izabrani metod amortizacije potrebno je godišnje provjeravati. Ako se utvrdi, da je vijek upotrebe drugačiji od već izabranog, potrebno je promijeniti ili dopuniti odluku o metodi amortizacije. Efekti takve promjene se obračunaju i iskazuju u godišnjem izvještaju u godini u kojoj je došlo do promjena.

Primijenjene stope amortizacije u 2020. i 2019. godini pojedinih grupa opreme su prikazane u sljedećem pregledu:

Amortizaciona grupa	Godišnja stopa amortizacije (%)
OPREMA, VOZILA I OSTALO	
1. Transportna sredstva u cestnom prometu	14,29
2. Telefonska i druga oprema za prenos veza	20,00
3. Računari i računarska oprema	30,00
4. Računarske i pisaće mašine	20,00 – 25,00
5. Kancelarijski i ostali namještaj	10,00 – 20,00
6. Oprema za snimanje i umnožavanje	20,00
7. Oprema za čuvanje novca i hartija od vrijednosti	10,00
8. Oprema za ugostiteljsku djelatnost	20,00

Početak obračuna amortizacije je prvog dana sljedećeg mjeseca od kada je sredstvo raspoloživo za upotrebu.

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja prestaje kada je sredstvo razvrstano u sredstva za prodaju ili kada je ukinuto priznavanje sredstva (otuđenje ili ako od njegovog korišćenja ili otuđenja više ne možemo očekivati buduće ekonomske koristi).

3.6 Investicione nekretnine

Ulaganja u nepokretnosti (zgrade) se priznaju kao sredstva, kada su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- ulaganja u nepokretnosti moraju ostvarivati ekonomske koristi za Društvo (nepokretnosti se koriste za izdavanje u zakup i donose zakupninu ili se prodaju i ostvaruju dobit),
- nepokretnosti nijesu namijenjene za prodaju u bliskoj budućnosti u redovnom poslovanju,
- nabavnu vrijednost je moguće pouzdano izmjeriti.

Početno priznavanje investicionih nekretnina je po nabavnoj vrijednosti. Nabavna vrijednost predstavlja nabavnu cijenu i neposredno pripadajuće troškove nabavke. Naknadno priznavanje investicionih nekretnina vrši se po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za obračunatu amortizaciju i eventualno obezvrjeđenje. Način amortizacije i obezvrjeđenja investicionih nekretnina je isti kao kod materijalnih osnovnih sredstava. Procjenu obezvrjeđenja potrebno je vršiti godišnje.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7 Zakupi - MSFI 16***Društvo kao zakupac*

Društvo procjenjuje da li neki sporazum predstavlja ugovor o zakupu ili sadrži elemente zakupa na početku ugovora. Društvo priznaje imovinu sa pravom korišćenja i odgovarajuću obavezu za zakup za svaki aranžman u kojem se javlja kao zakupac, osim za kratkoročne zakupe (definisani kao zakupi sa rokom od 12 mjeseci ili manje) i zakupe kod kojih je imovina sa pravom zakupa mala (kao što su tablet računari, lični računari ili sitni predmeti kancelarijskog namještaja i telefoni). Za ove zakupe, Društvo evidentira plaćanja zakupa kao trošak perioda na linearnoj osnovi tokom trajanja perioda zakupa, osim ako druga sistemska osnova ne daje reprezentativniji vremenski obrazac u kojem se troše ekonomske koristi.

Obaveza za zakup se inicijalno mjeri po sadašnjoj vrijednosti zakupnina koje nijesu plaćene na dan početka ugovora, diskontovane korišćenjem stope podrazumijevane u ugovoru o zakupu. Ukoliko se ova stopa ne može lako utvrditi, zakupac koristi svoju inkrementalnu stopu zaduživanja.

Plaćanja zakupa koja se uključuju u odmjerenje obaveze za lizing uključuju:

- Fiksne zakupnine (uključujući u suštini fiksna plaćanja), umanjene za sve podsticaje za zakup;
- Varijabilne zakupnine koje zavise od indeksa ili stope, inicijalno odmjerena korišćenjem indeksa ili stope na dan počinjanja zakupa;
- Iznos koji se očekuje da će biti plaćen po garancijama ostatka vrijednosti;
- Izvršne cijene opcija kupovine, ako zakupac razumno očekuje da će izvršiti ove opcije;
- Plaćanja kazni za raskid zakupa, ukoliko rok trajanja zakupa reflektuje izvršenje opcije da se raskine zakup.

Obaveza za zakup se prikazuje u okviru dugoročnih i kratkoročnih obaveza u bilansu stanja.

Obaveze za lizing se naknadno odmjerauju na način da se njihova knjigovodstvena vrijednost povećava da bi reflektovala kamatu na obavezu za lizing (korišćenjem metode efektivne kamatne stope) i umanjuje da reflektuje plaćanja zakupnina.

Društvo ponovno odmjera obavezu po osnovu zakupa i evidentira korekciju na odnosnu imovinu sa pravom korišćenja u slučajevima kad:

- se promijeni rok trajanja zakupa ili se dogodi značajni događaj ili promjena u okolnostima koje rezultiraju u procjeni izvršenja opcije za kupovinu, u kojem slučaju se obaveza ponovno mjeri diskontovanjem promijenjenih zakupnina korišćenjem izmijenjene kamatne stope;
- se plaćanja zakupnina promijene zbog promjena u indeksu ili stopi ili promjena u očekivanim plaćanjima po osnovu garancije ostatka vrijednosti, u kojim slučajevima se obaveza za lizing ponovo odjerala diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem nepromijenjenih diskontnih stopa (osim ukoliko plaćanja lizinga nijesu promijenjena zbog promjene u varijabilnim kamatnim stopama, u kojem slučaju se koristi promijenjena diskontna stopa);
- se modifikuje ugovor i ta modifikacija se ne vodi kao zasebni zakup, u kojem slučaju se obaveza za zakup ponovno odmjera na osnovu roka trajanja zakupa modifikovanog zakupa, diskontovanjem promijenjenih plaćanja korišćenjem promijenjene diskontne stope na datum kad je izvršena modifikacija.

Društvo nije napravilo ovakve izmjene u toku prikazanih perioda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.7 Zakupi - MSFI 16 (nastavak)***Društvo kao zakupac (nastavak)*

Imovina sa pravom korišćenja uključuje inicijalno odmjeravanje odnosno obaveze za zakup, plaćanja zakupnina prije početka zakupa ili plaćanja na dan zakupa, umanjena za bilo kakve podsticaje za zakup i bilo kakve direktne troškove. Naknadno se imovina sa pravom korišćenja odmjerava po nabavnoj vrijednosti umanjenoj za akumuliranu ispravku vrijednosti i obezvređenje.

U slučajevima kad Društvo ima obavezu da snosi troškove za rastavljanje i uklanjanje zakupljene imovine, vraćanja mjesta na kojem se nalazi imovina ili vraćanja dotične imovine u stanje potrebno uslovima zakupa, Društvo priznaje rezervisanje u skladu sa MRS 37. U mjeri u kojoj se troškovi odnose na imovinu s pravom korišćenja, troškovi su uključeni u odnosnu imovinu sa pravom korišćenja, osim ukoliko su ti troškovi nastali za proizvodnju zalih.

Imovina s pravom korišćenja se amortizuje kroz period trajanja zakupa i korisnog vijeka imovine s pravom korišćenja, zavisno od toga koji je kraći. Ukoliko se na kraju zakupa prenosi vlasništvo nad imovinom pod zakupom ili vrijednost imovine s pravom korišćenja reflektuje činjenicu da Društvo očekuje da će izvršiti opciju za kupovinu, odnosno imovina sa pravom korišćenja se amortizuje kroz period korisnog vijeka te imovine. Amortizacija počinje datumom početka zakupa.

Imovina s pravom korišćenja se prikazuje u okviru nekretnina, postrojenja i opreme.

Društvo primjenjuje MRS 36 da odredi da li je imovina s pravom korišćenja obezvrijeđena i evidentira troškove obezvređenja u skladu sa računovodstvenim politikama opisanim u dijelu za računovodstvene politike za „Nekretnine, postrojenja i opremu“.

Varijabilni zakupi koji ne zavise od indeksa ili stope ne uključuju se u odmjeravanje obaveze za lizing i imovine s pravom korišćenja. Ova plaćanja se priznaju kao trošak u periodu u kojem se događaj ili uslov koji pokreće te isplate dogodi i uključuje se u ostale troškove u bilansu uspjeha.

Kao praktičnu olakšicu, MSFI 16 dozvoljava zakupcu da ne odvaja komponente ugovora koji se ne odnose na zakup i da umjesto toga računovodstveno obuhvata komponente koje se odnose na zakup i komponente koje se ne odnose na zakup kao jedinstveni aranžman. Društvo nije koristilo ovu praktičnu olakšicu. Za zakupe koji sadrže komponente koje se odnose na zakup i jednu ili više dodatnih komponenata koje se odnose na zakup ili koje se ne odnose na zakup, Društvo alokira plaćanja u ugovoru na te komponente na bazi relativnih samostalnih cijena komponenti.

Društvo kao zakupodavac

Društvo zaključuje ugovore o najmu kao zakupodavac u pogledu nekih svojih investicionih nekretnina.

Zakupi u kojima se Društvo javlja kao zakupodavac se klasifikuju kao finansijski ili operativni. U slučajevima kad se na zakupca po osnovu ugovora o zakupu prenose svi rizici i benefiti od vlasništva, ugovor se klasifikuje kao finansijski zakup. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni zakupi.

Prihod od zakupa iz operativnog zakupa priznaje se linearno tokom trajanja odgovarajućeg zakupa. Početni direktni troškovi nastali u pregovorima i uređvanju operativnog zakupa dodaju se knjigovodstvenoj vrijednosti sredstava datih u zakup i priznaju se linearno, tokom trajanja zakupa.

Potraživanja od zakupaca po finansijskim zakupima se priznaju kao potraživanja u visini neto ulaganja Društva u zakupnina. Prihodi od finansijskog zakupa raspoređuju se u obračunske periode tako da odražavaju konstantnu periodičnu stopu prinosa na neto ulaganja Društva u pogledu zakupa.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7 Zakupi - MSFI 16 (nastavak)

Društvo kao zakupodavac (nastavak)

U slučajevima kad lizing sadrži komponente vezane za zakup i komponente koje nijesu vezane za zakup, Društvo evidentira naknade po ugovoru svakoj komponenti.

Društvo je prvi put primjenilo MSFI 16 za izvještajni period koji počinje od 01. januara 2019. godine. Primjena MSFI 16 - Lizing na bilans stanja na dan 31. decembra 2020. godine i 31. decembra 2019. godine su prikazana kao što slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Imovina Društva po MSFI 16		
Imovina Društva prikazana u aktivi	21	21
Ispravka vrijednosti imovine po MSFI 16	(14)	(7)
	7	13
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Obaveze Društva po MSFI 16		
Do godinu dana	7	7
Od 1 do 5 godina	1	8
	8	15

Primjena MSFI 16 -Lizing na bilans uspjeha na dan 31. decembra 2020. godine i 31. decembra 2019. godine su prikazane kao što slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Troškovi amortizacije, kamate po MSFI 16		
Troškovi amortizacije	7	7
Troškovi kamate	1	1
	8	8
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Troškova zakupa		
Troškovi zakupa bez primjene MSFI 16	9	9
	9	9

Zakupi se klasifikuju kao finansijski kad god uslovi ugovora o zakupu prenose uglavnom sve rizike i koristi od vlasništva na zakupca. Svi ostali zakupi se klasifikuju kao operativni.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.8 Finansijska sredstva****3.8.1 Finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha**

Finansijska sredstva utvrđena po fer vrijednosti preko poslovnog rezultata uključuju:

- Finansijska sredstva za trgovanje;; sredstva za koja postoji tržište odnosno za koja se vrijednost može pouzdano izmjeriti.
- Finansijska sredstva, koja se kod priznavanja razvrstavaju u grupu po fer vrijednosti preko bilansa uspjeha. To su sredstva za koja mora postojati tržište kako bi se njihova vrijednost mogla pouzdano izmjeriti.

Nakon početnog priznavanja, ove investicije se ponovo mjere po fer vrijednosti, a efekti vrednovanja i realizovani dobici i gubici se priznaju u bilansu uspjeha. U bilansu uspjeha se priznaju i sve dobijene dividende i kamate.

3.8.2 Finansijska sredstva koja se drže do dospijea

Finansijska sredstva, neizvedena sa fiksnim iznosom plaćanja ili iznosom plaćanja koji se može odrediti i fiksnim rokom dospijea, klasifikuju se kao ona koja se drže do dospijea ako Društvo ima namjeru i sposobnost da ih drži do dospijea. Ova ulaganja se pri početnom priznavanju vrednuju po nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja fer vrijednost plaćene naknade za nabavku ulaganja. Svi troškovi transakcije nastali pri nabavci su uključeni u nabavnu vrijednost ulaganja.

Nakon početnog vrednovanja, finansijska sredstva koja se drže do dospijea se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope (EKS). Kamate se priznaju u poslovnom rezultatu Društva.

Preračuni finansijska sredstva koja se drže do dospijea, koji su izraženi u stranim valutama, priznaju se u finansijskom rezultatu.

Ukoliko se fer vrijednost tih sredstava privremeno poveća ili smanji ispod knjigovodstvene vrijednosti, ta promjena ne utiče na visinu tih sredstava, odnosno te se promjene ne priznaju u poslovnim knjigama.

Sredstava koja su klasifikovana kao sredstva koja se drže do dospijea nije moguće prodati prije dospijea ili razvrstati u drugu grupu sredstava.

3.8.3 Krediti (pozajmice) i potraživanja

Nakon početnog vrednovanja, zajmovi i potraživanja se vrednuju po amortizovanom trošku korišćenjem metode efektivne kamatne stope (EKS). Kamate se priznaju u bilansu uspjeha.

3.8.3.1 Krediti (pozajmice)

Zajmovi su neizvedena finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplata koja nisu kotirana na aktivnom tržištu. Ova sredstva se početno priznaju po nabavnoj vrijednosti, koja je fer vrijednost plaćene naknade za pribavu sredstava. Svi troškovi transakcije nastali prilikom pribave se uključuju u nabavnu vrijednost sredstva. Kamate se priznaju u poslovnom rezultatu. Preračuni finansijskih ulaganja, koji su izraženi u stranim valutama, priznaju se u finansijskom rezultatu.

3.8.3.2 Potraživanja

Potraživanja svih vrsta se kod početnog priznavanja iskazuju u iznosima koji proističu iz odgovarajućih isprava, uz pretpostavku da će biti naplaćena.

Potraživanja, za koja postoji pretpostavka (vjerovatnoća), da neće biti naplaćena u cjelosti ili u određenom roku, treba iskazati kao sumnjiva i sporna potraživanja i obračunati obezvrjeđenje na teret poslovnih rashoda.

Sumnjiva potraživanja su potraživanja, za koja se sumnja da neće biti izmirena u redovnom roku odnosno u cjelokupnom iznosu. U ta potraživanja uključujemo potraživanja od dužnika koji su u stečaju ili prinudnoj naplati.

Potraživanja u stranoj valuti se preračunaju u domaću valutu po kursu na dan nastanka. Kursna razlika koja nastaje do dana izmirenja ili do dana bilansa stanja priznaje se kao pozicija finansijskih prihoda ili finansijskih rashoda.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.8 Finansijska sredstva (nastavak)****3.8.4 Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju**

Početno priznavanje finansijskih sredstva raspoloživih za prodaju se vrši po fer vrijednosti. Nakon početnog priznavanja, finansijska sredstva koja su raspoloživa za prodaju se naknadno mjere po fer vrijednosti, a efekti vrednovanja se priznaju u kapitalu dok finansijsko sredstvo ne prestaje da se priznaje, kada će akumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznat u kapitalu biti priznat u bilansu uspjeha, ili dok se ne odredi da je finansijsko sredstvo obezvrijeđeno, kada se akumulirani gubitak priznaje u bilansu uspjeha iako priznavanje finansijskog sredstva nije prestalo. Ulaganja u instrumente kapitala koje nemaju kotiranu tržišnu cijenu na aktivnom tržištu i čija se fer vrijednost ne može pouzdano izmjeriti odmjeravaju se po nabavnoj vrijednosti. Preračuni finansijskih sredstava, koji su izraženi u stranim valutama, koja se utvrđuju po fer vrijednosti, priznaju se neposredno u kapitalu kao višak iz prevrednovanja. Finansijska ulaganja u instrumente kapitala, izražene u stranim valutama, koji se utvrđuju po nabavnoj vrijednosti, ne preračunavaju se.

Društvo ima u toj grupi sredstava razvrstana sljedeća finansijska sredstva:

- instrumenti kapitala koje nijesu razvrstane u druge grupe sredstava,
- dužničke hartije od vrijednosti (tržišne), koje nijesu razvrstane u finansijska sredstva u posjedu do dospijea za plaćanje i u pozajmice.

3.8.5. Obevređenje finansijskih sredstava

Na svaki dan bilansa stanja Društvo procjenjuje da li postoje indikatori obevređenja nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava. Finansijska sredstva smatraju se obezvrijeđenim samo ukoliko postoje objektivni dokazi o obezvrijeđenju kao rezultat jednog ili više događaja nastalih nakon inicijalnog priznavanja sredstava (tzv. „događaj koji je uzrokovao gubitak“), a taj događaj ima uticaj na procijenjene buduće novčane tokove finansijskog sredstva ili grupe sredstava koji se mogu pouzdano procijeniti.

Knjigovodstvena vrijednost sredstva se umanjuje na osnovu računa ispravke i iznos gubitka se priznaje u bilansu uspjeha.

Za finansijska sredstva koja se vode kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, na dan bilansa stanja Društvo procjenjuje da li postoje indikatori obevređenja nekog finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava na osnovu informacija sa tržišta i drugih relevantnih internih i eksternih informacija. Ukoliko postoji dokaz o obezvrijeđenju, kumulativan gubitak – koji se mjeri kao razlika između nabavne vrijednosti i trenutne fer vrijednosti, umanjen za gubitke po osnovu obezvrijeđenja prethodno priznate u bilansu uspeha – se uklanja iz kapitala i priznaje u bilansu uspjeha.

Gubici po osnovu obevređenja instrumenata kapitala se ne ukidaju kroz bilans uspjeha; povećanja fer vrijednosti nakon obevređenja se priznaju direktno u kapitalu.

Potraživanja za premiju podrazumijevaju potraživanja za fakturisane iznose premija osiguranja koja nisu naplaćena na dan bilansiranja. Mjesečno se radi pregled potraživanja iz ugovora o osiguranju, i sva potraživanja koja su starija od tri mjeseca se storniraju.

3.9. Gotovinski ekvivalenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina obuhvataju gotovinu na žiro i deviznim računima Društva i gotovinu u blagajni.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.10. Kapital**

Na osnovu Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“, br. 78/06 i 19/07, „Sl. list CG“, br. 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16) kapital društva za osiguranje čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, umanjen za odbitne stavke.

Izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Sl. list CG“, br. 45/12, 06/13, 55/16) povećan je iznos minimalnog akcijskog kapitala društva za životna osiguranja sa EUR 800 hiljada na EUR 3.000 hiljada. Zakonom su propisani minimalni iznosi godišnjeg povećanja akcijskog kapitala u narednih sedam godina, zaključno sa 2019. godinom kako bi se društva za životna osiguranja usaglasila sa zakonskim minimumom.

Društvo je u tekućoj i proteklim godinama vršilo uvećanje osnovnog (akcijskog) kapitala u skladu sa zakonskim propisima. Na dan 31. decembra 2020. godine, iznos osnovnog (akcijskog) kapitala u skladu je sa zakonskim propisima.

Osnovni kapital društva za osiguranje čine:

- 1) uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranja, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija,
- 2) rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja,
- 3) rezerve iz dobiti,
- 4) prenesena dobit iz prethodnih godina.

Obračunati osnovni kapital umanjuje se za:

- 1) otkupljene sopstvene akcije,
- 2) nematerijalnu imovinu,
- 3) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine,
- 4) razliku nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete.

Dopunski kapital društva za osiguranje čine:

- 1) akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija;
- 2) podređeni dužnički instrumenti;
- 3) rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama;
- 4) druge kategorije.

Druge kategorije dopunskog kapitala su:

- 1) vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu ne uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja osiguranja umanjena za vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja, pri čemu stvarni troškovi pribavljanja u obračunu matematičke rezerve ne smiju prelaziti 3,5 % osigurane sume;
- 2) revalorizacione rezerve imovine koje ne ulaze u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi.

Društvo za osiguranje može u obračun dopunskog kapitala uključiti druge kategorije samo na osnovu saglasnosti regulatornog organa.

Iznos dopunskog kapitala ne može prelaziti 50% iznosa osnovnog kapitala.

Prilikom obračuna kapitala društva za osiguranje, zbir osnovnog i dopunskog kapitala umanjuje se za sledeće odbitne stavke:

- 1) udjele u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava;
- 2) ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog člana, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava;
- 3) akcije koje se ne kotiraju na organizovanom tržištu i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza.

3.11. Garantni kapital

Garantni kapital čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala u skladu sa Zakonom o osiguranju.

Garantni kapital ne smije biti manji od 1/3 margine solventnosti.

Društvo za osiguranje dužno je da garantni kapital održava najmanje u visini akcijskog kapitala propisanim Zakonom o osiguranju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.12. Ostala dugoročna rezervisanja**

Rezervisanja se priznaju kada Društvo ima sadašnju obavezu (zakonsku ili preuzetu) koja je rezultat prošlih događaja, gdje je vjerovatno da će odliv resursa koji predstavljaju ekonomske koristi biti potreban da se izmiri obaveza i može se dati pouzdana procjena iznosa obaveze. Rezervisanja se oblikuju za sledeće namjene:

- za jubilarne nagrade i
- za otpremnine kod odlaska u penziju.

Vrijednost rezervisanja mora biti istovjetna sadašnjoj vrijednosti izdataka, koji su po očekivanju neophodni za izmirenje obaveze.

3.13. Bruto tehničke rezerve

Formiranje tehničkih rezervi je propisano Zakonom o osiguranju, njegovim podzakonskim aktima i internim pravilnicima.

Društvo mora za sve poslove osiguranja, koje obavlja, formirati odgovarajuća tehničke rezerve, koje su namijenjene pokriću budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika, koji proizilaze iz poslova osiguranja, koje obavlja.

Društvo mora formirati sljedeće vrste tehničkih rezervi:

- rezerve za prenosne premije,
- rezervisanja za štete,
- rezerve za bonuse i popuste,
- matematičke rezerve.

Detaljnija pravila i minimalne standarde za obračun tehničkih rezervi, propisana su Zakonom o osiguranju i pravilima Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore na osnovu kojih su sastavljeni pravilnici za formiranje svih potrebnih tehničkih rezervi, koje proizilaze iz poslovanja Društva.

U skladu sa Zakonom o osiguranju i propisima Agencije za nadzor osiguranja Društvo je sastavilo pravilnike za formiranje svih potrebnih tehničkih rezervi koje proizilaze iz poslovanja Društva.

Društvo vrši sledeće rezervacije:

Prenosna premija - obrazuje se iz ukupne premije osiguranja, odvojeno za svaku vrstu osiguranja, srazmjerno vremenu trajanja osiguranja. Prenosne premije služe za pokriće obaveza iz osiguranja koje će nastati u narednom obračunskom periodu.

Rezervisane štete - obrazuju se u visini procijenjenog iznosa obaveza za nastale prijavljene, a neriješene štete i nastale neprijavljene štete u tekućem periodu. Ako se štete za pojedine vrste osiguranja pojavljuju u obliku rente, rezervisane štete utvrđuju se u kapitalizovanom iznosu koji predstavlja iznos svih budućih obaveza.

Rezerve za bonuse i popuste - utvrđuju se do nivoa naknada i drugih isplata na koje osiguranici i drugi korisnici osiguranja imaju pravo, a koje proizilaze iz:

- 1) prava na učešće u dobiti ili drugih prava po ugovoru u osiguranju (bonus);
- 2) prava na djelimično umanjenje premije (popust);
- 3) prava na naknadu dijela premije nastalog usljed nekorišćenja perioda osiguravajućeg pokrića zbog prijevremenog okončanja ugovora (otkaz).

Matematička rezerva - obrazuje se u visini sadašnje vrijednosti budućih obaveza društva za osiguranje umanjene za sadašnju vrijednost budućih obaveza ugovarača osiguranja (premija osiguranja) i izračunava se za svaki pojedini ugovor o osiguranju.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)**3.14. Tekući i odloženi porez na dobit*****Tekući porez***

Porez na dobit se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica („Sl. list RCG“, br. 65/01, 12/02, 80/04, „Sl. list CG“, br. 40/08, 86/09, 40/11, 14/12, 61/13 i 55/16). Stopa poreza na dobit je proporcionalna i iznosi 9% od poreske osnovice.

Obveznik poreza na dobit dužan je da obračuna, obustavi i uplati porez po odbitku na prihode isplaćene po osnovu dividendi i udjela u dobiti koji se isplaćuju rezidentnim i nerezidentnim pravnim i fizičkim licima. Porez po odbitku plaća se po stopi od 9% na osnovicu koju čini iznos bruto prihoda.

Odloženi porezi

Odloženi porez se ukalkulisava u punom iznosu, korišćenjem metode obaveza, za privremene razlike koje nastanu između poreske osnovice sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih iznosa u finansijskim izvještajima. Međutim, ukoliko odloženi porez na dobit, pod uslovom da nije računovodstveno obuhvaćen, proistekne iz inicijalnog priznavanja sredstva ili obaveze u nekoj drugoj transakciji osim poslovne kombinacije koja u trenutku transakcije ne utiče ni na računovodstvo ni na oporezivu dobit ili gubitak, tada se on računovodstveno ne obuhvata. Odloženi porez na dobit se odmjerava prema poreskim stopama (i zakonu) koje su na snazi do datuma bilansa stanja i za koje se očekuje da će biti primijenjene u periodu u kome će se odložena poreska sredstva realizovati ili odložene poreske obaveze izmiriti. Odloženo poresko sredstvo se priznaje do iznosa za koji je verovatno da će buduća dobit za oporezivanje biti raspoloživa i da će se privremene razlike izmiriti na teret te dobiti.

Odloženi porezi su obračunati primjenom stope od 9%.

3.15. Primanja zaposlenih***Doprinosi kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih***

U skladu sa propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori, Društvo je u obavezi da plaća doprinose državnim fondovima kojima se obezbjeđuje socijalna sigurnost zaposlenih. Ove obaveze uključuju doprinose za zaposlene na teret poslodavca u iznosima obračunatim po stopama propisanim relevantnim zakonskim propisima. Društvo je, takođe, obavezno da od bruto plata zaposlenih obustavi doprinose i da ih, u ime zaposlenih, uplati tim fondovima. Doprinosi na teret poslodavca i doprinosi na teret zaposlenog se knjiže na teret rashoda perioda na koji se odnose.

Troškovi penzija i ostalih naknada nakon penzionisanja

U Društvu ne postoji penzioni fond niti naknade zaposlenima nakon penzionisanja i stoga nema obaveze u tom smislu. Isto tako, Društvo nema obavezu da obezbjeđuje buduće naknade sadašnjim ni bivšim zaposlenima, već sve naprijed navedeno sprovodi u skladu sa Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG“, br. 13/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, 022/17 i 042/19).

Ostala primanja zaposlenih

Društvo obezbjeđuje zaposlenima, primjenom Pravilnika o radu i načinu utvrđivanja zarade zaposlenih, jubilarne nagrade, regres za korišćenje godišnjeg odmora, sredstva za zimnicu, naknade toplog obroka i prevoza, obezbjeđuje pomoć zaposlenima, u propisanim slučajevima, po odluci Izvršnog direktora Društva.

Otpremnine

Saglasno Pravilniku o radu i načinu utvrđivanja zarade zaposlenima u Društvu, zaposlenima se isplaćuje otpremnina prilikom odlaska u penziju ili najkasnije u roku od 30 dana od dana odlaska u penziju.

Otpremnina se isplaćuje i u slučajevima prestanka potrebe za radom zaposlenih, kada se posebnom odlukom nadležnog organa u Društvu utvrđuje Program ostvarivanja prava zaposlenih za čijim je radom prestala potreba (višak radnika). Kao poseban vid otpremnine postoji davanje u slučaju sporazumnog raskida radnog odnosa, kao način podsticanja smanjenja broja zaposlenih, uz njihovu saglasnost. U svim navedenim slučajevima isplatom otpremnine prestaju materijalne ili bilo kakve druge obaveze Društva prema zaposlenima koji su primili otpremninu.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM**4.1 Rizik osiguranja**

Rizike koji svaki od ugovora o osiguranju nosi čine mogućnost da se osigurani događaj desi, kao i neodređenost iznosa odštete koji se po tom osnovu traži. Po samoj prirodi ugovora o osiguranju, ovaj rizik zavisi od slučajnosti i zbog toga je nepredvidiv.

4.2 Rizik osiguranja lica

Učestalost i težina šteta zavisi od nekoliko činilaca. Najznačajniji su povišeni nivo naknade po osnovu štete nastale usled izloženosti rizicima od povreda ili smrti. Društvo upravlja ovim rizicima strategijom osiguranja odgovarajućim ugovorima o reosiguranju i proaktivnim odnosom prema štetama.

4.3 Tržišni rizik

Poslovanje Društva izloženo je različitim finansijskim rizicima. Tržišni rizik obuhvata rizik od deviznih kolebanja, rizik kamatnih stopa, fer vrijednosti i rizik cijena. Cjelokupan program upravljanja rizikom usmjeren je na nepredvidivost finansijskih tržišta i nastoji da svede na minimum potencijalne negativne uticaje na finansijsko poslovanje Društva. Upravljanje rizikom obavlja Rukovodstvo na osnovu politika koje odobri Odbor direktora. Odbor direktora donosi, u pisanoj formi, osnovna pravila za sveukupno upravljanje rizikom, kao i politike, takođe u pisanoj formi, koje obuhvataju posebne oblasti kao što su devizni rizik, kamatni rizik, kreditni rizik i ulaganje viška likvidnih sredstava.

4.4 Kreditni rizik

Društvo nema značajne koncentracije kreditnog rizika. Učesnici u poslu i gotovinske transakcije su ograničeni na finansijske institucije visokog kreditnog kvaliteta.

Društvo je izloženo kreditnom riziku, koji predstavlja rizik da suprotna strana neće biti sposobna da plati pun iznos duga o dospjeću. Područja u kojima je Društvo izloženo kreditnom riziku su:

- udio reosiguravača u obavezama po osnovu osiguranja,
- potraživanja od reosiguravača po osnovu već isplaćenih šteta,
- potraživanja od potpisnika ugovora o osiguranju,
- potraživanja od posrednika pri osiguranju.

4.5 Rizik likvidnosti

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa novčanih sredstava i hartija od vrijednosti namijenjenih prodaji, raspoloživost finansiranja preko odgovarajućeg iznosa kreditnih obaveza i mogućnosti da se izravna pozicija na tržištu.

4.6 Rizik promjene kursa

Društvo se izlaže riziku promjene kursa kroz transakcije u stranim valutama. To je rizik da će se vrijednost finansijskog instrumenta mijenjati zbog promjene u kursu stranih valuta.

Zvanična valuta u Crnoj Gori je EUR. Kako Društvo većinu transakcija obavlja u EUR valutni rizik je minimalan.

5. PRIHOD OD PREMIJE OSIGURANJA I SAOSIGURANJA

Prihodi od premija osiguranja i saosiguranja se odnose na sljedeće:

	2020.	(U hiljadama EUR) 2019.
Prihodi od premija životnih osiguranja	4.285	3.514
Premija prenijeta u reosiguranje	(40)	(41)
Ukupno	4.245	3.473

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

6. RASHODI NAKNADA ŠTETA

	(U hiljadama EUR)	
	2020.	2019.
Bruto likvidirane štete	3.134	2.755
Troškovi likvidacije šteta	23	28
Umanjenje za udio reosiguranja u naknadama šteta	(31)	-
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	74	(77)
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete	(69)	349
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta	(2)	(6)
<i>Ukupno (Napomena 17.1)</i>	<u>3</u>	<u>266</u>
Ukupno	<u>3.129</u>	<u>3.049</u>

7. OSTALI TROŠKOVI, DOPRINOSI I REZERVISANJA

	(U hiljadama EUR)	
	2020.	2019.
Troškovi ispravke vrijednosti potraživanja osiguranja života (Napomena 15)	16	3
Troškovi nadzornog organa	35	23
Ukupno:	<u>51</u>	<u>26</u>

8. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA

	(U hiljadama EUR)	
	2020.	2019.
Troškovi sticanja osiguranja (Napomena 8.2)	406	338
Ostali troškovi sprovođenja osiguranja (Napomena 8.2)	144	160
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja (Napomena 8.2)	(1)	(3)
Ukupno:	<u>549</u>	<u>495</u>

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

8. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (nastavak)

8.1 Operativni troškovi po prirodnim vrstama i poslovnim segmentima

	(U hiljadama EUR)	
	2020.	2019.
Troškovi pribavljanja osiguranja (provizije)	115	102
Amortizacija sredstava, neophodnih za poslovanje	14	16
Troškovi rada	275	231
- Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	159	131
- Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	98	84
- Ostali troškovi rada	18	16
Troškovi usluga fiz. lica, koja ne obavljaju djelatnost, sa dažbinama	-	-
Ostali troškovi poslovanja	146	149
- Troškovi reprezentacije, reklame, sajmovi	10	1
- Troškovi materijala i energije	6	8
- Troškovi usluga održavanja	48	39
- Povraćaj troškova vezanih za radni odnos	5	14
- Troškovi intelektualnih i ličnih usluga	33	34
- Troškovi usluga saobraćaja i veza	11	13
- Troškovi premije osiguranja	6	5
- Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	11	14
- Troškovi zakupnine	2	2
- Troškovi drugih usluga	14	19
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(1)	(3)
Ukupno:	549	495

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

8. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (nastavak)

8.2 Operativni troškovi po prirodnim vrstama i funkcionalnim grupama

	(U hiljadama EUR)		
	Godina koja se završava 31. decembra 2020. Ostali operativni troškovi		
	Ukupno	Pribava osiguranja	Ostali operativni troškovi
Troškovi pribavljanja osiguranja (provizije)	115	115	-
Amortizacija sredstava, neophodnih za poslovanje	14	10	4
Troškovi rada:	275	189	86
- Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	159	109	50
- Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	98	67	31
- Ostali troškovi rada	18	13	5
Troškovi usluga fiz. lica, koja ne obavljaju djelatnost, sa dažbinama	-	-	-
Ostali troškovi poslovanja:	146	92	53
- Troškovi reprezentacije, reklame, sajmovi	10	10	-
- Troškovi materijala i energije	6	5	1
- Troškovi usluga održavanja	48	26	22
- Povraćaj troškova vezanih za radni odnos	5	5	-
- Troškovi intelektualnih i ličnih usluga	33	18	15
- Troškovi usluga saobraćaja i veza	11	8	3
- Troškovi premija osiguranja	6	3	3
- Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	11	7	4
- Zakupnine	2	1	1
- Troškovi drugih usluga	14	9	5
UKUPNO TROŠKOVI:	550	406	144
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(1)	-	-
UKUPNO:	549	406	144

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

8. TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA (nastavak)

8.2 Operativni troškovi po prirodnim vrstama i funkcionalnim grupama (nastavak)

	(U hiljadama EUR)		
	Godina koja se završava 31. decembra 2019.		
	Ukupno	Pribava osiguranja	Ostali operativni troškovi
Troškovi pribavljanja osiguranja (provizije)	102	102	-
Amortizacija sredstava, neophodnih za poslovanje	16	9	7
Troškovi rada:	231	142	89
- Troškovi zarada, naknada zarada i ostalih primanja zaposlenih	131	80	51
- Porezi i doprinosi na isplaćene zarade	84	52	32
- Ostali troškovi rada	16	10	6
Troškovi usluga fiz. lica, koja ne obavljaju djelatnost, sa dažbinama	-	-	-
Ostali troškovi poslovanja:	149	85	64
- Troškovi reprezentacije, reklame, sajmovi	1	1	-
- Troškovi materijala i energije	8	5	3
- Troškovi usluga održavanja	39	21	18
- Povraćaj troškova vezanih za radni odnos	14	7	7
- Troškovi intelektualnih i ličnih usluga	34	22	12
- Troškovi usluga saobraćaja i veza	13	8	5
- Troškovi premija osiguranja	5	3	2
- Troškovi platnog prometa i bankarskih usluga	14	8	6
- Zakupnine	2	1	1
- Troškovi drugih usluga	19	9	10
UKUPNO TROŠKOVI:	498	338	160
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	(3)	-	-
UKUPNO:	495	338	160

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

9. FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA

	(U hiljadama EUR)	
	2020.	2019.
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	264	357
- Prihodi od kamata	191	164
- Prihodi od investicionih nekretnina	73	75
- Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	-	110
- Prihodi od dividendi	-	8
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(28)	(93)
- Rashodi od umanjenja vrijednosti	(2)	(17)
- Rashodi amortizacije investicionih nekretnina	(22)	(22)
- Rashodi od umanjenja vrijednosti investicionih nekretnina	(4)	(54)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve:	236	264
Prihodi od ulaganja sredstava koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	33	86
- Prihodi od kamata	2	40
- Dobici od finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	-	21
- Prihodi od investicionih nekretnina	2	2
- Drugi prihodi	29	23
Rashodi od ulaganja sredstava koja se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(22)	(29)
- Rashodi amortizacije investicionih nekretnina	(1)	(1)
- Drugi rashodi	(1)	(1)
- Ostalo	(20)	(27)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava koja se ne finansiraju iz tehničkih rezervi i matematičke rezerve:	11	57
UKUPNO:	247	321

10. POREZ NA DOBIT

10.1 Komponente poreza na dobit

	(U hiljadama EUR)	
	2020.	2019.
Tekući porez	47	30
Odloženi porez	7	(4)
Ukupno:	54	26

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

10. POREZ NA DOBIT (nastavak)

10.2 Usaglašavanje iznosa poreza na dobit i proizvoda rezultata poslovanja prije oporezivanja i propisane poreske stope

	(U hiljadama EUR)	
	<u>31. decembar 2020.</u>	<u>31. decembar 2019.</u>
Dobit prije oporezivanja	549	388
Poreska stopa 9%	50	35
Poreski efekat rashoda koji se ne priznaje u poreske svrhe	1	(5)
Umanjenje po osnovu poreske konsolidacije	(4)	(7)
Ostalo	7	3
Ukupno	<u>54</u>	<u>26</u>
Efektivna poreska stopa	9,78%	6,67%

Društvo je dana 24. decembra 2018. godine dobilo rješenje Poreske uprave broj 03/7-15376/2-18 kojim je odobrena primjena poreske konsolidacije počev od 2018. godine. Zakonom o porezu na dobit odobreno poresko konsolidovanje primjenjuje se najmanje pet godina. Ukupna obaveza poreza na dobit umanjena je za EUR 4 hiljada na osnovu konsolidovane poreske prijave.

10.3 Odložene poreske obaveze

	(U hiljadama EUR)	
	<u>31. decembar 2020.</u>	<u>31. decembar 2019.</u>
Privremene razlike na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama	17	10
Privremene razlike po osnovu efekata promjene fer vrijednosti finansijske imovine raspoložive za prodaju	-	24
	<u>17</u>	<u>34</u>

Kretanja na odloženim poreskim obavezama po osnovu privremenih razlika na nematerijalnim ulaganjima, opremi i investicionim nekretninama su prikazana u pregledu koji slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	<u>31. decembar 2020.</u>	<u>31. decembar 2019.</u>
Stanje na početku godine	10	14
Obračunati odloženi porez u toku godine	7	(4)
Stanje na kraju godine	<u>17</u>	<u>10</u>

Prikazane odložene poreske obaveze odnose se na privremene razlike između osnovice po kojoj se nematerijalna ulaganja, oprema i investicione nekretnine priznaju u poreskom bilansu i iznosa po kojima su ta sredstva iskazana u finansijskim izvještajima Društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

11. ZARADA PO AKCIJI

	<u>31. decembar 2020</u>	<u>31. decembar 2019.</u>
Dobit za godinu u hiljadama EUR	495	362
Ponderisani prosječni broj akcija	<u>300.000</u>	<u>282.205</u>
Zarada po akciji u EUR	<u>1,6512</u>	<u>1,2696</u>

12. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA ZA NEPOSREDNO OBAVLJANJE DJELATNOSTI

(U hiljadama EUR)	Oprema	Imovina s pravom korišćenja	Ukupno
Nabavna vrijednost			
Stanje, 1. januar 2019. godine	121	-	121
Nabavke	4	-	4
Povećanja za objekte po MSFI 16	-	21	21
Stanje, 31. decembar 2019. godine	125	21	146
Povećanja u toku godine	2	-	2
Stanje, 31. decembar 2020. godine	127	21	148
Ispravka vrijednosti			
Stanje, 1. januar 2019. godine	(102)	-	(102)
Obračunata amortizacija	(7)	-	(7)
Obračunata amortizacija za objekte po MSFI 16	-	(7)	(7)
Stanje, 31. decembar 2019. godine	(109)	(7)	(116)
Obračunata amortizacija	(5)	-	(5)
Obračunata amortizacija za objekte po MSFI 16	-	(7)	(7)
Stanje, 31. decembar 2020. godine	(114)	(14)	(128)
Sadašnja vrijednost			
31. decembar 2020. godine	13	7	20
31. decembar 2019. godine	16	14	30

13. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA

Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi sa stanjem na dan 31. decembra 2020. i 2019. godine odnose se na:

	<u>31. decembar 2020.</u>	<u>(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.</u>
Obveznice čiji je izdavalac Crna Gora	6.098	5.952
Akcije	44	46
Investicione nekretnine koje nisu namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	775	801
Dugoročna poslovna potraživanja- finansijski lizing	<u>29</u>	<u>62</u>
Ukupno:	<u>6.946</u>	<u>6.861</u>

Takođe, u dugoročna finansijska ulaganja su uključena i dugoročna potraživanja koja ne služe za pokriće tehničkih rezervi i kapitala sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine i odnose se na dugoročna poslovna potraživanja po osnovu finansijskog lizinga u iznosu od EUR 29 hiljade.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)**13.1 Obveznice**

Obveznice Države Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2020. i 2019. godine su prikazane u sledećem pregledu:

	Kamatna stopa (%)	Datum dospeljeća	31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Obveznice Crne Gore 2025.	3,38%	21. april 2025.	3.119	3.097
Obveznice Crne Gore 2026.	3,50%	21. april 2025.	565	575
Obveznice Crne Gore 2029.	2,55%	03. oktobar 2029.	2.414	2.280
			6.098	5.952
Minus tekuće dospeljeće			-	-
Ukupno:			6.098	5.952

13.2 Akcije

Ulaganja u akcije se odnose na plasmane u sljedeće entitete:

	Procenat učešća	31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	0,3438	44	46
Port of Adria AD, Bar	0,0056	-	-
Invest banka Montenegro AD, Podgorica	0,0116	-	-
Ukupno:		44	46

13.3. Dugoročna poslovna potraživanja - finansijski lizing

Dugoročna potraživanja u iznosu od EUR 29 hiljada se u najvećem dijelu odnose na dugoročna potraživanja po osnovu finansijskog lizinga po osnovu dijela nekretnine u ovim finansijskim izvještajima klasifikovane kao investicione nekretnine (307 od 347 kvadratnih metara) u iznosu od EUR 27 hiljada. Lizing ugovor je zaključen na period od 10 godina i nosi kamatnu stopu od 4% na godišnjem nivou. Društvo je dana 09.03.2020. godine zaključilo Aneks ugovora o finansijskom lizingu sa društvom "Velting" doo. Ovim Aneksom ugovoren je prijevremeni otkup dijela nepokretnosti u iznosu od 30.347 EUR i dijela kamate 338 EUR koja su i uplaćena Društvu dana 13.03.2020. godine. Za ovaj iznos umanjenja su potraživanja po osnovu finansijskog lizinga i prilog Aneksa ugovora je novi plan otplate od 47.450 EUR sa uključenom kamatom od 4.783 EUR.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

13. DUGOROČNA FINANSIJSKA ULAGANJA (nastavak)**13.4. Investicione nekretnine koje nisu namijenjene za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja**

	(U hiljadama EUR)
	<u>Građevinski objekti</u>
Nabavna vrijednost	
Stanje, 1 januar 2019. godine	1.128
Nabavke	-
	<u>1.128</u>
Stanje, 31. decembar 2019. godine	1.128
Nabavke	-
	<u>1.128</u>
Stanje, 31. decembar 2020. godine	1.128
Ispravka vrijednosti	
Stanje, 1. januar 2019. godine	251
Amortizacija	22
Umanjenje vrijednosti investicionih nekretnina	54
	<u>327</u>
Stanje, 31. decembar 2019. godine	327
Amortizacija	22
Umanjenje vrijednosti investicionih nekretnina	4
	<u>353</u>
Stanje, 31. decembar 2020. godine	353
Sadašnja vrijednost	
31. decembar 2020. godine	775
31. decembar 2019. godine	801

Poslovni rezultat investicionih nekretnina za godinu koja se završava 31. decembra 2020. i 2019. godine prikazan je u sljedećoj tabeli:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Prihodi od izdavanja investicionih nekretnina	75	77
Amortizacija investicionih nekretnina	(22)	(22)
Obezvređenje investicionih nekretnina	(4)	(54)
	<u>(49)</u>	<u>(1)</u>
Rezultat iz poslova investiranja	(49)	(1)

14. GOTOVINSKA SREDSTVA

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Žiro računi	590	213
Ukupno:	590	213

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

15. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Potraživanja po osnovu premije osiguranja života	375	316
Minus: Obezvredenje	(39)	(23)
	<u>336</u>	<u>293</u>
Kratkoročna potraživanja iz finansiranja – kamate po osnovu obveznica CG	101	95
Tekuće dospjeće finansijski lizing	11	14
Potraživanja za zakup- povezana pravna lica	7	7
	<u>7</u>	<u>7</u>
Ukupno:	<u>455</u>	<u>409</u>

Kretanje na obezvređenju vrijednosti kratkoročnih sredstava prikazano je u pregledu koji slijedi:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Stanje, na početku godine	23	20
Povećanje	16	3
	<u>39</u>	<u>23</u>
Stanje, na kraju godine	<u>39</u>	<u>23</u>

16. OSNOVNI KAPITAL

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Aksijski kapital - obične akcije	3.000	3.000
Revalorizacione rezerve	-	242
Preneseni i neraspoređeni dobitak	952	457
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	457	95
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	495	362
	<u>495</u>	<u>362</u>
Ukupno rezerve:	<u>3.952</u>	<u>3.699</u>

Akcije Društva su obične (redovne) akcije koje glase na ime i čine jednu klasu akcija. Nominalna vrijednost jedne akcije iznosi EUR 10. Akcionarsko društvo za osiguranje "Lovćen" Podgorica je jedini akcionar Društva.

Adekvatnost kapitala

Izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju („Sl. list CG“, br. 45/12, 06/13 i 55/16) povećan je iznos minimalnog akcijskog kapitala društva za životna osiguranja sa EUR 800 hiljada na EUR 3.000 hiljada. Zakonom su propisani minimalni iznosi godišnjeg povećanja akcijskog kapitala u narednih sedam godina. U roku od jedne godine počev od avgusta 2012. godine kapital je trebalo da se uveća do iznosa od EUR 1.000 hiljada, a zatim prema članu 201a Zakona o osiguranju, Društvo je dužno da u roku od pet godina od stupanja na snagu Zakona o osiguranju poveća akcijski kapital i da uskladi visinu akcijskog kapitala najmanje na nivo od EUR 3.000 hiljada do avgusta 2019. godine.

Nakon odluke Skupštine akcionara od 19. aprila 2019. godine, Društvo je predalo zahtjeve Komisiji za tržište kapitala za dokapitalizaciju, pa je 16. maja 2019. godine je izvršeno uvećanje akcijskog kapitala iz neraspoređene dobiti iz ranijih godina u iznosu od EUR 400 hiljada (40 hiljada akcija nominalne vrijednosti 10 EUR po akciji).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

Adekvatnost kapitala (nastavak)

Rešenjem br. 4-0009247/022 od 04. jula 2019. godine izdatim od strane Centralnog registra privrednih subjekata (CRPS), Društvo je u CRPS registrovalo ukupan novi iznos kapitala.

Ovim uvećanjem akcijskog kapitala Društvo je uskladilo isti u skladu sa Zakonom o osiguranju.

U skladu sa pravilnikom o načinu obračuna margine solventnosti („Sl. list CG“, br. 14/13) utvrđena margina solventnosti sa stanjem na dan 31. decembra 2020. i 2019. godine je prikazana u sljedećem pregledu:

	31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Margina solventnosti po osnovu matematičke rezerve	114	106
Margina solventnosti po osnovu rizičnog kapitala:	456	432
Ukupna margina solventnosti za životna osiguranja	570	538
Margina solventnosti (premijski metod, život)	29	28
Margina solventnosti (metod šteta, život):	20	20
Margina solventnosti (metod rezerve za štete, život)	23	27
Margina solventnosti za dopunska osiguranja	29	28
Margina solventnosti (život, ukupno)	599	566
Kapital	3.447	3.082

Osnovni kapital Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine iznosi EUR 3.447 hiljada i veći je od obračunate margine solventnosti za EUR 2.848 hiljada, čime ispunjava minimalno propisane zahtjeve adekvatnosti kapitala.

Obračun margine solventnosti sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine izvršen u skladu sa Pravilnikom o načinu utvrđivanja visine margine solventnosti („Sl. list CG“, br. 14/13) i iznosila je EUR 599 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

16. OSNOVNI KAPITAL (nastavak)

Adekvatnost kapitala (nastavak)

OBRAČUN KAPITALA		(U hiljadama EUR)	
		31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
I	OSNOVNI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4 - 5 - 6 - 7 - 8)	3.447	3.082
1	Uplaćeni akcijski kapital društva za osiguranje, izuzev akcijskog kapitala uplaćenog na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	3.000	3.000
2	Rezerve kapitala koje se ne odnose na obaveze iz osiguranja	-	-
3	Rezerve iz dobiti	-	-
4	Prenešena dobit iz prethodnih godina	457	95
5	Otkupljene sopstvene akcije	-	-
6	Nematerijalna imovina	(10)	(13)
7	Prenešeni gubitak i gubitak tekuće godine	-	-
8	Razlika nediskontovanih i diskontovanih tehničkih rezervi za rezervisane štete	-	-
II	DOPUNSKI KAPITAL (1 + 2 + 3 + 4)	-	-
1	Akcijski kapital uplaćen na osnovu kumulativnih povlašćenih akcija	-	-
2	Podređeni dužnički instrumenti	-	-
3	Rezerve kapitala povezane sa kumulativnim povlašćenim akcijama	-	-
4	Druge stavke (4.1 + 4.2)	-	-
4.1	Vrijednost matematičke rezerve koja u obračunu ne uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja umanjena za vrijednosti matematičke rezerve koja u obračunu uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja, pri čemu stvarni troškovi pribavljanja u obračunu matematičke rezerve ne smiju prelaziti 3,5% osigurane sume	-	-
4.2	Revaloriz. rezerve imovine koja ne ulazi u sastav imovine za pokriće tehničkih rezervi	-	-
III	GARANTNI KAPITAL I + II	3.447	3.082
IV	STAVKE ODBITKA (1 + 2 + 3)	-	-
	Udjeli u drugim društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, bankama, brokerskim i dilerskim društvima, društvima za upravljanje i drugim finansijskim institucijama, ako ti udjeli prelaze iznos od 20% učešća u kapitalu i ulaze u obračun adekvatnosti kapitala tih društava	-	-
1	Ulaganja u podređene dužničke instrumente i druga ulaganja u društva iz tačke 1 ovog stava, koja se uzimaju u obzir pri obračunu adekvatnosti kapitala tih društava	-	-
2	Akcije koje se ne kotiraju na organizovanim tržištima i druga sredstva koja nije moguće koristiti za izmirenje dospjelih novčanih obaveza	-	-
3		-	-
V	KAPITAL I + II - IV	3.447	3.082
VI	MARGINA SOLVENTNOSTI	599	565
VII	MINIMALNI AKCIJSKI KAPITAL	3.000	3.000
UTVRĐIVANJE ADEKVATNOSTI KAPITALA			
	Kapital ≥ Margini solventnosti	K > MS	K > MS
	Garantni kapital ≥ 1/3 Margine solventnosti	GK > 1/3 MS	GK > 1/3 MS
	Garantni kapital ≥ min iznosu akcijskog kapitala	GK > AK	GK > AK

Tehničke rezerve Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine su 177% pokrivenne sredstvima dozvoljenih ulaganja, čime Društvo ispunjava minimalno propisane zahtjeve kada su deponovanja i ulaganja sredstava tehničkih rezervi u pitanju na navedeni datum.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

17. REZERVISANJA

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Bruto tehničke rezerve:		
- Bruto prenosne premije	1	2
- Bruto rezervisanja za nastale i prijavljene štete	199	125
- Bruto rezervisanja za nastale, a neprijavljene štete	642	711
- Bruto rezervisanja za troškove obrade šteta	6	10
- Rezervisanja za bonuse i popuste	15	78
	<u>863</u>	<u>926</u>
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja	2.873	2.669
Rezervisanje za jubilarne nagrade i otpremnine	18	12
Ostala rezervisanja	<u>17</u>	<u>16</u>
Ukupno:	<u>3.771</u>	<u>3.623</u>

17.1 Bruto rezervisane štete

Promjene na rezervisanim štetama životnog osiguranja u toku godine bile su sljedeće:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Stanje, 1. januara	926	707
Rezervisanja za bonuse i popuste	10	58
Smanjenje	(76)	(106)
Rezervisanja šteta u toku godine (Napomena 6)	<u>3</u>	<u>266</u>
Stanje, 31. decembra	<u>863</u>	<u>926</u>

17.2 Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja

Promjena na matematičkim rezervama i drugim tehničkim rezervisanjima životnih osiguranja u toku godine su sljedeće:

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Stanje, 1. januara	2.669	2.891
Rezervisanja u toku godine	<u>204</u>	<u>(222)</u>
Stanje, 31. decembra	<u>2.873</u>	<u>2.669</u>

18. KRATKOROČNE OBAVEZE

	(U hiljadama EUR)	
	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Obaveze iz poslova osiguranja:	<u>104</u>	<u>51</u>
- Obaveze po osnovu šteta	95	42
- Obaveze za premiju reosiguranja	9	9
Ostale obaveze:	<u>175</u>	<u>111</u>
- Ostale kratkoročne obaveze	128	81
- Obaveze za porez na dobit	<u>47</u>	<u>30</u>
Ukupno:	<u>279</u>	<u>162</u>

Ostale kratkoročne obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine u iznosu od EUR 128 hiljada obuhvataju kratkoročni dio obaveza nastalih prilikom primjene MSFI 16 u iznosu od EUR 7 hiljada.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

19. DUGOROČNE OBAVEZE IZ FINANSIRANJA I POSLOVANJA

(U hiljadama EUR)	31. decembar 2020.	31. decembar 2019.
Druge finansijske obaveze	1	8
Obaveze za odloženi porez	18	34
	19	42

Druge finansijske obaveze sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine u iznosu od EUR 1 hiljadu odnose se na dugoročni dio obaveze za zakupe nastale primjenom MSFI 16.

20. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Pri sastavljanju ovih finansijskih izvještaja, pravna lica se tretiraju kao povezana ukoliko jedno pravno lice ima mogućnost kontrolisanja drugog pravnog lica ili vrši značajan uticaj na finansijske i operative odluke drugog lica. Prilikom razmatranja svih mogućih vrsta odnosa između povezanih pravnih lica, pažnja se usmjerava na suštinu odnosa, a ne samo na pravnu formu. Povezana pravna lica mogu ulaziti u transakcije, koje možda nepovezana lica ne bi vršila i transakcije sa povezanim pravnim licima mogu se obavljati pod drugačijim uslovima i u drugačijim iznosima u odnosu na iste transakcije sa nepovezanim pravnim licima.

Salda i transakcije sa povezanim pravnim licima Društva na dan i za godinu završenu 31. decembra 2020. i 2019. godine prikazane su kao što slijedi:

- a) Salda na računima sa povezanim pravnim licima

		31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Obaveze		16	9
Obaveze za premiju reosiguranja	Pozavarovalnica „Triglav RE“ DD Ljubljana	10	9
Obaveze o prenosu poslova ovlašćenog aktuara	Zavarovalnica „Triglav“ DD Ljubljana	6	-
Potraživanja		7	7
Potraživanja za zakup	„Lovčen“ osiguranje AD-većinski vlasnik	7	7

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

20. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA (nastavak)

b) Transakcije sa povezanim pravnim licima

		31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Prihodi			
Prihodi po osnovu zakupa	„Lovćen“ osiguranje AD - većinski vlasnik	71	71
Prihodi od reosiguranja po osnovu provizija	Pozavarovalnica „Triglav RE“ DD, Ljubljana	31	3
Prihodi provizije od reosiguranja	Pozavarovalnica „Triglav RE“ DD, Ljubljana	1	
		103	74
		31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Rashodi			
Rashodi za premiju osiguranja- nezgoda radnika i obavezna osiguranja	„Lovćen“ osiguranje A.D., većinski vlasnik	6	5
Rashodi za održavanje programa "CRM"	"Triglav Svetovanje" d.o.o Domžale	1	2
Rashodi premija reosiguranja	Pozavarovalnica „Triglav RE“ D.D., Ljubljana	41	41
Rashodi za korišćenje ICT infrastrukture	"Lovćen" osiguranje A.D., većinski vlasnik	4	-
Rashodi o prenosu poslova ovlašćenog aktuara	Zavarovalnica „Triglav“ DD Ljubljana	8	-
Rashodi za iznajmljivanje komponenti informacionog sistema	Zavarovalnica „Triglav“ DD Ljubljana	2	-
		62	48

c) Naknade rukovodstvu

Troškovi bruto zarada i naknada zarada Izvršnom direktoru i članovima Odbora direktora za njihove usluge za 2020. godinu iznose EUR 60 hiljada (2019: EUR 56 hiljada).

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

21. POTENCIJALNE OBAVEZE I RIZICI POSLOVANJA**21.1 Oporezivanje**

Poreski sistem Crne Gore je u procesu kontinuiranih izmjena. Međutim, još uvijek postoje različita tumačenja poreskih propisa. U različitim okolnostima, poreski organi mogu imati različite pristupe određenim pitanjima i mogu utvrditi dodatne poreske obaveze zajedno sa naknadnim zateznim kamatama i penalima. Rukovodstvo Društva smatra da su poreske obaveze uključene u ove finansijske izvještaje pravilno iskazane. U toku 2020. godine nije bilo kontrole Poreske uprave.

21.2 Sudski sporovi

Društvo vodi određene sudske sporove sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine koji se smatraju uobičajenim za ovu vrstu poslovanja, uključujući sporove po osnovu odštetnih zahtjeva prema različitim polisama osiguranja koje je Društvo izdalo. Obzirom da se ne mogu sa sigurnošću predvidjeti efekti i ishod ovih sporova, rukovodstvo Društva smatra da, uzimajući u obzir iznose rezervisanih sredstava za takve sporove u toku ili naknadne potencijalne odštetne zahtjeve, ishodi sporova u toku ili podnijetih odštetnih zahtjeva kao i onih koji eventualno predstoje protiv Društva, nemaju materijalno značajne negativne efekte na finansijsko stanje ili rezultate poslovanja Društva.

22. IZVJEŠTAJ AKTUARA

Aktuar Društva je gospođa Anja Bošković.

Mišljenje ovlaštenog aktuara o godišnjim finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju Društva Lovćen - životna osiguranja A.D. na dan 31. decembra 2020. godine je pozitivno.

Kao osnova za izradu mišljenja i pregled pomenutih izvještaja, korišćeni su zakonski okviri navedeni u Opštem dijelu, odnosno poglavlju 2 ovog dokumenta. Elaborat o pozitivnom mišljenju je dat u nastavku.

Društvo na dan 31. decembra 2020. godine ispunjava sve uslove adekvatnosti kapitala. Društvo raspolaže sa kapitalom u visini 3.446.780 EUR. Obračunata margina solvetnosti društva iznosi 599.259 EUR. Iz navedenog, garantni kapital ispunjava uslov da je veći od 1/3 margine solventnosti i veći od minimalnog akcijskog kapitala (3.000.000 EUR), takođe osnovni kapital je veći od margine solventnosti te na taj način ispunjava zahtjev kapitalne adekvatnosti iz člana 98a.

Društvo je na dan 31. decembra 2020. godine raspolagalo sa dovoljno imovine dobijene deponovanjem i ulaganjem sredstava tehničkih rezervi, koja je služila za pokrivenost oblikovanih tehničkih rezervi i to u visini 177% od ukupnog iznosa. Društvo nije prekoračilo granice deponovanja i ulaganja sredstava propisanih Zakonom o osiguranju i Pravilnikom o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi i sredstava kapitala društva za osiguranje.

Društvo održava izuzetno visok stepen ažurnosti rješavanja i isplate šteta.

Društvo je tokom posmatranog perioda imalo koeficijent likvidnosti evidentno iznad 1, što je u skladu sa Pravilnikom o načinu utvđivanja i praćenja likvidnosti društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.

Društvo je obračunalo matematičku rezervu na dan 31. decembra 2020. godine pojedinačno po polisama osiguranja. Osnove korištene u obračunu matematičke rezerve su u skladu sa pravilima aktuarske struke i struke osiguranja. Kamatna stopa određena Matematičko tehničkim osnovama, a za potrebe izračuna matematičke rezerve, je kod svih ugovora niža od prosječnog prinosa koje je Društvo postiglo ulaganjem sredstava matematičke rezerve u prethodne tri godine, osim kod portfelja 1 i 4 koji su prenijeti iz Lovćen osiguranja A.D. pri osnivanju društva Lovćen – životna osiguranja A.D. Test adekvatnosti obaveza životnih osiguranja, nije ukazao na potrebu za oblikovanjem dodatne rezerve te je ukazao na to, da su formirane rezerve dovoljne. Na osnovu datih provjera, ustanovljeno je da Društvo formira i obračunava matematičku rezervu u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračuna matematičke rezerve i posebne rezerve životnih osigurana kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicioni rizik.

Društvo je rezerve za štete na dan 31. decembra 2020. godine formiralo u skladu sa Pravilnikom o bližim kriterijumima i načinu obračunavanja tehničkih rezervi za rezervisane štete. Zbog specifičnog kretanja šteta, kao i velikog rasta premije, Društvo je napravilo poseban obračun za nastale, neprijavljene štete (IBNR) za Portfelje 19 i 20. IBNR za pomenute portfelje je obračunat prema Chain-Ladder metodi na bazi mjesečnog trougla likvidiranih šteta, sa razvojem po datumu prijave. IBNR za ostala životna osiguranja sa rizikom smrti, kao i dopunska osiguranja, je obračunat prema Bornhuetter-Fergusonovoj metodi, na bazi likvidiranih šteta. Mišljenja sam da ukupan iznos od 641.679 EUR oblikovan na dan 31. decembra 2020. godine predstavlja dovoljan i adekvatan iznos, za ispunjenje budućih obaveza koje će proizići iz ovih šteta.

Cjenovnici društva su oblikovani u skladu sa aktuarskom strukom i obezbjeđuju stabilno poslovanje Društva.

NAPOMENE UZ FINANSIJSKE IZVJEŠTAJE

22. IZVJEŠTAJ AKTUARA (nastavak)

Visina maksimalnog samopridržaja društva je u skladu sa apetitom i mogućnostima Društva. Sopstvena sredstva su dovoljna za pokrivenost riziko sume, što potvrđuje i činjenica, da je margina solventnosti mnogo niža od minimalnog kapitala pripisanog Zakonom.

Da bi se nastavilo očuvanje vrijednosti imovine, stabilnosti, solventnosti i likvidnosti u poslovanju i izvršavanju obaveza društva, u nastavku su date Društvu sljedeće sugestije:

Zbog znatnog uvećanja portfelja, kao i novonastale situacije sa virusom COVID19, Društvo treba nastaviti sa kontinuiranim praćenjem mortaliteta sopstvenog portfelja.

Društvo treba nastaviti, tokom naredne godine, sa kontinuiranim analizama šteta i utvrditi najstabilniju moguću metodu koja će u buduće biti korištena za oblikovanje nastalih, a neprijavljenih šteta.

Društvo treba nastaviti sa kontinuiranim praćenjem prinosa od ulaganja tehničkih rezervi i u skladu sa tim voditi računa o kamatnim stopama uračunatim u matematičkoj rezervi, samim tim Društvo treba voditi računa i o usklađenost deponovanih i uloženi sredstava tehničkih rezervi sa obavezama Društva iz aspekta ročnosti i likvidnosti sredstava.

23. DOGAĐAJI NAKON DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja uticaj COVID 19 pandemije se nastavlja. Neizvjesno je trajanje pandemije i razmjere uticaja na ekonomiju. Uz snažnu kapitalnu i likvidnosnu poziciju Društvo aktivno prati razvoj događaja i procjenjuje uticaj na poslovanje, finansijske rezultate, finansijski položaj i novčane tokove. Na dan izdavanja ovih finansijskih izvještaja Društvo nije identifikovalo značajne događaje koji bi zahtijevali dodatno objelodanjivanje.

Podgorica, 15. mart 2021. godine

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje „Lovćen – životna osiguranja“, Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih izvještaja

Tijana Radinović
Rukovodilac odjeljenja za finansije i računovodstvo

Izvršni direktor

Zorica Milić

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA OSIGURANJE
"LOVČEN-ŽIVOTNA OSIGURANJA" PODGORICA

Izvještaj menadžmenta za 2020. godinu

Sadržaj:

1.	KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE	3
2.	ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA	4-6
3.	MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE	7
4.	PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ	7
5.	PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA	8
6.	INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA	8-9
7.	POSLOVNE JEDINICE	9-11
8.	PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA	11
9.	CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM	11
10.	INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA	11-13
11.	CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA	14
12.	IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA	15

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen-životna osiguranja“ Podgorica sa sjedištem u Podgorici, ulica Marka Miljanova 29/III (u daljem tekstu: „Društvo“), osnovano je 24. decembra 2010. godine.

Društvo je usaglasilo svoju organizaciju sa Zakonom o privrednim društvima („Sl. list RCG“, br.6/02) i upisalo se u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici 24. decembra 2010. godine pod brojem 4-0009247/001.

Djelatnost Društva čine poslovi životnih osiguranja.

Poslovi životnih osiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju i preduzimanje mjera za sprečavanje i suzbijanje rizika koji mogu ugroziti osigurana lica, kao i zaključivanje i izvršavanje ugovora o reosiguranju osiguranog viška rizika iznad samoprdržaja.

Društvo se, u okviru djelatnosti osiguranja, bavi poslovima životnog osiguranja:

- osiguranje života,
- rentno osiguranje,
- dopunsko osiguranje lica uz osiguranje života,
- druge vrste životnih osiguranja.

Prosječan broj radnika u 2020. godini je 31 radnika (2019: 28 radnika), od kojih je 10 radnika (2019: 10 radnika) zaposleno po ugovoru o dopunskom radu (7 radnika su glavni zastupnici, interni revizor, koordinator za upravljanje rizicima i koordinator za usklađenost poslovanja).

Osnovni kapital Društva na 31.12.2020. godine iznosi 3.000 hiljade EUR. Akcionarski kapital je podijeljen na 300 hiljada akcija koje imaju pojedinačnu nominalnu vrijednost 10 EUR. Sve akcije su obične (redovne) akcije, glase na ime i čine jednu klasu akcija.

Jedini akcionar Društva je njegov osnivač Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica.

Dana 30. decembra 2010. godine Društvo je zaključilo Ugovor o prenosu portfelja sa Akcionarskim društvom za osiguranje "Lovćen", Podgorica broj 03-371/30, a dana 25. januara 2011. godine i aneks Ugovora broj 03-371/30-1 po kome je utvrđen prenos portfelja u skladu sa Zakonom o osiguranju Zakona o osiguranju („Sl. list RCG“ br. 78/06 i 19/07, „Sl. list CG“ 53/09, 73/10, 40/11, 45/12, 06/13, 55/16).

U skladu sa Rješenjem o davanju saglasnosti za prenos portfelja broj 03-1116/3-10 od 31. januara 2011. godine, Agencija za nadzor osiguranja je dala saglasnost Akcionarskom društvu za osiguranje "Lovćen", Podgorica, za prenos portfelja životnih osiguranja na Društvo.

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA

BILANS USPJEHA

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2020. godine

(U hiljadama EUR)	Tekuća 2020. godina	Prethodna 2019. godina
Obračunate bruto premije osiguranja	4.285	3.514
Smanjenje za udio reosiguranja u premijama osiguranja i za udjele retrocesionara u premijama osiguranja	(40)	(41)
Prihod od premije osiguranja i saosiguranja	4.245	3.473
POSLOVNI PRIHODI	4.245	3.473
Obračunate bruto naknade šteta	(3.157)	(2.783)
Umanjenje za udio reosiguranja u naknadama šteta	31	-
Promjene bruto rezervisanja za nastale prijavljene štete	(74)	77
Promjena bruto rezervisanja za nastale neprijavljene štete	69	(349)
Promjena rezervisanja za troškove likvidacije šteta	2	6
Rashodi naknada šteta	(3.129)	(3.049)
Promjene rezervisanja za bonuse i popuste	(10)	(58)
Promjene matematičkih rezervisanja	(204)	222
Rashodi za promjene neto tehničkih rezervisanja	(214)	164
Ostali troškovi, doprinosi i rezervisanja	(51)	(26)
POSLOVNI RASHODI	(3.394)	(2.911)
DOBITAK - BRUTO POSLOVNI REZULTAT	851	562
Troškovi sticanja osiguranja	(406)	(338)
Amortizacija	(4)	(6)
Troškovi rada	(87)	(89)
Materijalni troškovi	(1)	(3)
Ostali troškovi usluga	(51)	(62)
Umanjenje za prihode od provizije reosiguranja	1	3
TROŠKOVI SPROVOĐENJA OSIGURANJA	(549)	(495)
DOBITAK - NETO POSLOVNI REZULTAT	302	67
FINANSIJSKI REZULTAT OD ULAGANJA	247	321
Prihodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	264	357
Rashodi od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(28)	(93)
Neto finansijski rezultat od ulaganja sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	236	264
Prihodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	33	86
Rashodi od ulaganja koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	(22)	(29)
Neto finansijski rezultat koji se ne finansiraju iz sredstava tehničkih rezervi i matematičke rezerve	11	57
DOBITAK REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA	549	388
POREZ NA DOBIT	(54)	(26)
NETO DOBIT ZA POSLOVNU GODINU	495	362
ZARADA PO AKCIJI (u EUR)	1,6512	1,2696

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA (nastavak)

BILANS STANJA

NA DAN 31. DECEMBRA 2020. GODINE

(U hiljadama EUR)	Tekuća 2020. godina	Prethodna 2019. godina
AKTIVA		
Nematerijalna imovina	10	13
Nekretnine, postrojenja i oprema za neposredno obavljanje djelatnosti osiguranja	20	30
Dugoročna finansijska ulaganja kapitala i tehničkih rezervi	6.946	6.861
Dugoročna finansijska ulaganja	6.946	6.861
Gotovinska sredstva	590	213
Kratkoročna potraživanja	455	409
Kratkoročna sredstva	1.045	622
Ukupna aktiva	8.021	7.526
PASIVA		
Akcijski kapital-obične akcije	3.000	3.000
Osnovni kapital	3.000	3.000
Revalorizacione rezerve	-	242
- Prenesena dobit iz prethodnih godina	457	95
- Neraspoređena dobit tekuće poslovne godine	495	362
Prenesena i neraspoređena dobit	952	457
Rezerve	952	699
Bruto tehničke rezerve	863	926
Matematička rezerva i druga tehnička rezervisanja životnih osiguranja	2.873	2.669
Ostala rezervisanja	35	28
Rezervisanja	3.771	3.623
Kratkoročne obaveze	279	162
Dugoročne obaveze iz finansiranja i poslovanja	19	42
Ukupna pasiva	8.021	7.526

2. ANALIZA FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA**2.1. Ključni pokazatelji poslovanja**

POKAZATELJI:	Realizacija	Realizacija
	01-12 2020	01-12 2019
ROE	12,9%	10,4%
ROA	6,0%	4,9%
Troškovni količnik	13,4%	15,0%
Bruto kvota šteta	0,74	0,87
Bruto kombinovana kvota	0,86	1,01
Pokazatelj likvidnosti	20,92	37,63
Pokazatelj ekonomičnosti ukupnog poslovanja	1,14	1,11
Adekvatnost kapitala (koeficijent raspoloživog i minimalnog kapitala) – u skladu sa lokalnim propisima na zadnji dan perioda	1,15	1,03

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Izvršni direktor Društva "Lovćen-životna osiguranja" AD je Zorka Milić.

Organ upravljanja Društva je Odbor direktora.

Članovi Odbora direktora Društva su:

- Janez Rožmarin, predsjednik Odbora direktora
- Slobodanka Vukadinović, potpredsjednik Odbora direktora
- Edvard Kranjčić, član Odbora direktora

Članovi Revizorskog odbora su:

- Jaka Kirn, predsjednik Revizorskog odbora
- Stanko Mugoša, član Revizorskog odbora
- Bojana Atanasković, član Revizorskog odbora

Skupština akcionara - Jedini akcionar Društva je njegov osnivač Akcionarsko društvo za osiguranje „Lovćen“ Podgorica koga zastupa izvršni direktor Matjaž Božič.

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

Preduzeće "Lovćen-životna osiguranja" a.d., vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 080/05 od 28.12.2005, Službeni list Crne Gore", br. 040/10 od 22.07.2010, 073/10 od 10.12.2010, 040/11 od 08.08.2011, 027/13 od 11.06.2013, 052/16 od 09.08.2016).

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (nastavak)

Kao društveno odgovorno preduzeće, a u skladu sa djelatnošću koje Društvo obavlja, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da:

- Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- Smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi,
- Uključimo mogućnost reciklaže, spriječimo ili ograničimo uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja;
- Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

S obzirom da Društvo posluje u zgradi Filijale "Lovćen" osiguranja a.d., samim tim ima obezbijedene protivpožarne aparate i vodi se reciklažom kancelarijskog papira.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

Društvo ima u narednom periodu jasnu viziju razvoja osiguranja života kroz dalji razvoj interne mreže agenata prodaje za prodaju osiguranja života. Fokusiranjem na stranku, dinamično razvijamo nove načine poslovanja, koji su temelj našeg odgovornog dugoročnog razvoja, a u isto vrijeme poslujemo profitabilno i sigurno. Svjesni smo da isključivo kvalitetom možemo steći povjerenje osiguranika i postati jedna od vodećih osiguravajućih kuća na izazovnom tržištu životnih osiguranja.

LŽO za naredni period prepoznaje sledeća strateška usmjerenja:

1. Razvoj jednostavnih, razumljivih i potrebama stranaka prilagodljivih proizvoda i procesa sa fokusom na stranku (vrijednost za stranku i vrijednost stranke)
2. Razvoj interne prodajne mreže za uspješnu prodaju naših proizvoda
3. Povećanje tržišnog udjela
4. Podizanje svijesti o važnosti životnog osiguranja i produbljanje odnosa sa strankama

Fokus Društva u narednim godinama jeste prodaja i razvojne aktivnosti kako bi pored jačanja interne mreže, razvoja bankoosiguranja i podrške svim ostalim prodajnim kanalima postigli planirane rezultate.

Društvo je formiranjem Odsjeka za call centar i Odsjeka za internu mrežu krajem 2019. godine usmjerilo svoje prodajne aktivnosti na individualna osiguranja fizičkih lica. Povezanost sa Lovćen osiguranjem AD u budućem periodu vodiće prema razvoju cross-selling modela za povezivanje prodajnih mreža za bolje iskorišćenje resursa oba društva. Takođe je neophodno dalje raditi na razvoju zastupnika u LO, efikasnijoj obradi podataka doživljenja ovog kanala prodaje i edukaciji drugih zastupnika o mogućnostima zaključenja životnih osiguranja.

U narednom periodu Društvo će nastaviti da razvija modele provizioniranja u nastojanju da obezbjedi konkurentnost provizije uz zadržavanje konkurentnosti proizvoda.

Ostvarivanje poslovnih ciljeva zasniva se na pravom izboru kvalitetnih radnika i stalnom usavršavanju svih zaposlenih u Društvu. Zaposleni u Društvu, njihova odgovornost, stručnost i znanje su najveći kapital koji će dati dodatni zamajac ostvarivanju veće profitabilnosti.

Tradicija, prepoznatljivost, povjerenje klijenata i najšira paleta proizvoda očuvane što bolju poziciju i veće tržišno učešće kod životnih osiguranja do kraja strateškog perioda. Pružanje konkurentnih i kvalitetnih usluga Društvo ostvaruje prepoznavanjem zahtjeva tržišta, prilagođavanjem potrebama osiguranika, unapređenjem tehnologije i usaglašavanjem sa tehnologijom matične kuće. Poznato je da je najuspješnija osoba ona koja se može najbolje i najbrže prilagoditi novim situacijama. To vrijedi kako za pojedinca tako i za preduzeća.

Osiguranici su sve više informisani, te iz tog razloga su vrlo kritični, zahtjevni i osjetljivi na odnos cijene i usluga, i ostaju lojalni samo ako su sve njihove potrebe adekvatno zadovoljene. U nastojanju zadovoljenja potreba klijenata Društvo konstantno prati zahtjeve tržišta.

5. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

5.1. Istraživanje i razvoj

U skladu sa strateškim projektom dalje se razvija interna prodajna mreža Društva. Bitan razvojni izazov jeste angažovanje kvalitetnih agenata prodaje shodno planu razvoja interne mreže.

Društvo je, u saradnji sa društvom APO plus d.o.o., zaključilo novi ugovor o osiguranju sa Hipotekarnom bankom AD od 01.03.2020. godine. Novi Ugovor o osiguranju, takođe u saradnji sa posrednikom Apo plus doo, zaključen je 20.10.2020.godine i sa Lovćen bankom AD na period od godinu dana. Takodje smo zaključili novi ugovor sa NLB bankom AD za period 20.03.2020.-20.03.2021.godine.

Ovi ugovori se odnose na grupno osiguranje života penzionera klijenata banke sa promjenjivom premijom. Proizvod podrazumijeva da će ugovarač osiguranja i platilac premije biti Banka a u osiguranje će ući svi korisnici kreditne linije banke koja se odnosi na penzionere.

Društvo u saradnji sa Službom za ITC Lovćen osiguranja i Zavarovalnicom Triglav radi na postavljanju lead-ova na web adresi "Lovćen" osiguranja i "Lovćen-životna osiguranja" vezanih za područje životnih osiguranja, kalkulatora „Koliko bi bilo potrebno mojima najmilijima“. Potencijalni klijenti će moći da dobiju obračune na bazi trenutnih potreba i trenutne finansijske situacije putem interaktivnog testa za informativnu procjenu potrebne sume za osiguranje ili da naruče posjetu agenta prodaje.

U toku 2020. godine Društvo je, u saradnji sa službom za aktuarstvo ZT, bilo fokusirano na izradi tarife (matematičko tehničkih osnova i cjenovnika) za individualno osiguranje života korisnika kredita što je završeno u julu 2020. godine. Novom tarifom su uvedene 4 kategorije tarifnih grupa koje se koriste u zavisnosti od kamatne stope po kojoj je neki kredit odobren. Takođe je povećan period plaćanja sa 65% trajanja kredita na 80% trajanja kredita. Datim izmjenama postali smo značajno konkurentniji na tržištu. Društvo je takođe radilo na izradi tarife (matematičko tehničkih osnova i cjenovnika) za proizvod doživljenja čija primjena se očekuje u Q1 2021. godine.

5.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

Društvo posebnu pažnju posvećuje edukaciji i osposobljavanju svojih zaposlenih, a posebno u dijelu razvoja interne prodajne mreže.

Tokom godine zaposleni su obučavani u dijelu upravljanja rizicima, SPNFT-a, usklađenosti poslovanja, kao i u dijelu prezentacije i upoznavanja sa novim standardima IFRS 17 i IFRS 9. Obavezni su godišnji sastanci na nivou Grupe Triglav u dijelu finansija i računovodstva, aktuarstva, SPNFT-a, i upravljanja rizicima. Edukacije su se većinom obavljale preko MS Teams platforme.

Međutim, zbog epidemiološke situacije izazvane novim virusom Covid-19 tokom godine nisu obavljene edukacije u skladu sa strateškim projektom „Razvoj interne prodajne mreže u Lovćen-životnim osiguranjima“ koji je podrazumijevao prelazak na rad putem RMPPlus aplikacije za koju nije organizovana obuka.

Društvo u okviru svog poslovanja praktikuje:

- Individualno, odnosno kolektivno osposobljavanje najvišeg rukovodstva (Izvršni direktor, rukovodioci odjeljenja): coaching – eksterni coach
- Nadogradnju i poboljšanje redovnih sastanaka
- Priprema uvođenja obaveze neposrednih rukovodilaca da sa svojim zaposlenima obave bar jedan razgovor godišnje
- Svi rukovodioci moraju imati jasno definisane ciljeve i predstaviti ih svojim zaposlenima, uz periodično davanje povratnih informacija o njihovoj uspješnosti
- Primjenu Kodeksa Triglav grupe.

6. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Preduzeće "Lovćen-životna osiguranja" AD, nije imalo otkup sopstvenih akcija tokom 2020.godine.

7. POSLOVNE JEDINICE

Sjedište društva "Lovćen-životna osiguranja" AD je u Ul. Marka Miljanova br. 29/III, Podgorica. Društvo nema drugih poslovnih jedinica.

Prosječan broj radnika u 2020. godini je 31 radnika (2019: 28 radnika), od kojih je 10 radnika (2019: 10 radnika) zaposleno po ugovoru o dopunskom radu (7 radnika su glavni zastupnici, interni revizor, koordinator za upravljanje rizicima i koordinator za usklađenost poslovanja).

TABELA: Zaposleni u Društvu s obzirom na vrstu zaposlenja

Vrsta zaposlenja	31.12.2020	Udio	31.12.2019	Udio
Interni radnici	16	52%	15	54%
Zastupnici	15	48%	13	46%
Ostali (npr, zaposleni na teh, pregledima...)				
Ukupno	31	100%	28	100%

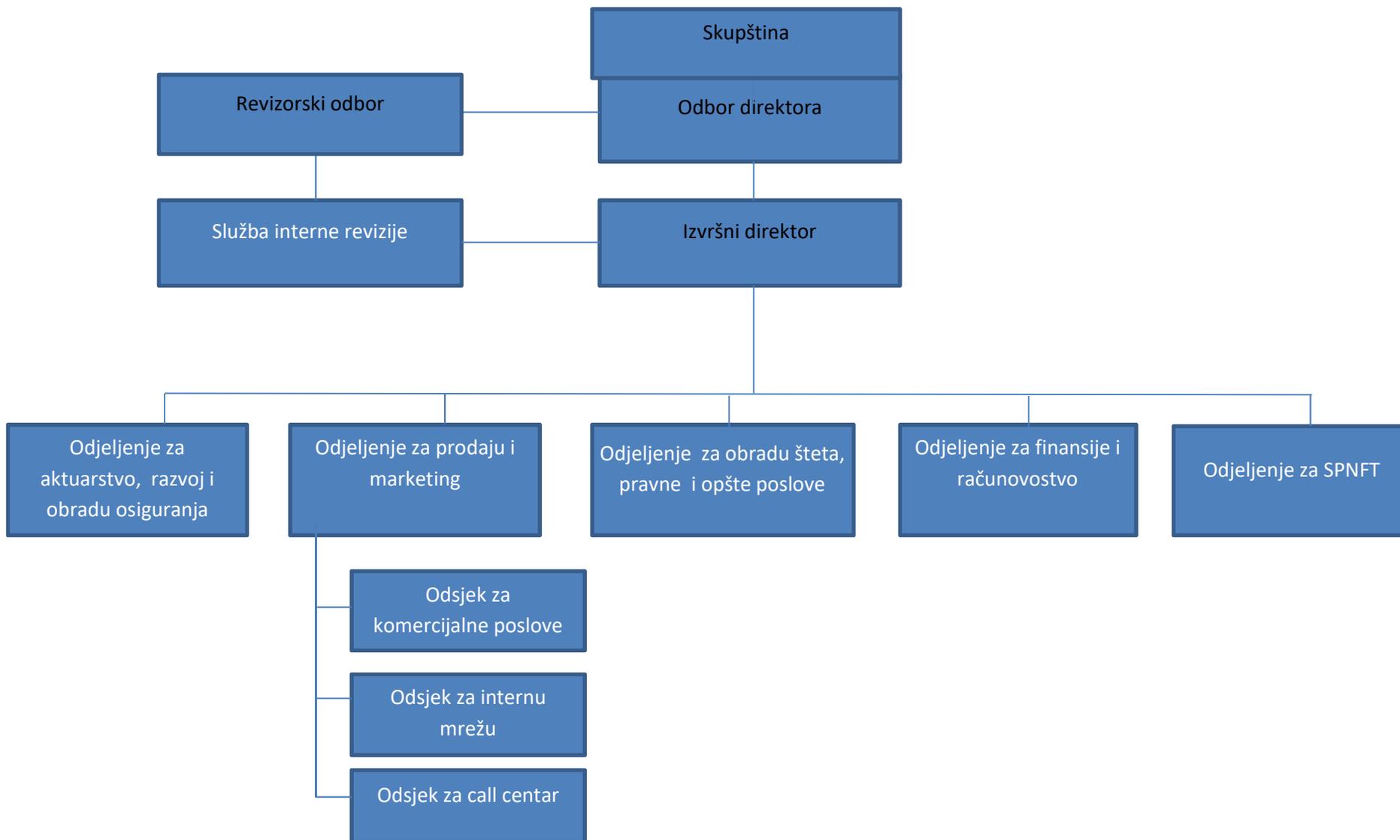
TABELA: Zaposleni u Društvu s obzirom na vrstu ugovora o radu (određeno, neodređeno vrijeme)

Vrsta ugovora o radu	31.12.2020	Udio	31.12.2019	Udio
Za određeno vrijeme	18	58%	20	71%
Za neodređeno vrijeme	13	42%	8	29%
Ukupno	31	100%	28	100%

TABELA: Zaposleni u Društvu s obzirom na stepen obrazovanja

Stepen obrazovanja	Broj zap. 31.12.2020	Udio 31.12.2020	Broj zap. 31.12.2019	Udio 31.12.2019
Niža in manje (I-IV)				
Srednja (V)	21	68%	20	71%
Viša (VI)				
Visoka (VII)	9	29%	7	25%
Magisterij (VIII)	1	3%	1	4%
Doktorat (IX)				
Ukupno	31	100%	28	100%

7. POSLOVNE JEDINICE (nastavak)
Organizaciona šema Lovčen – životna osiguranja AD Podgorica

8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

8.1 Obveznice

Obveznice Države Crne Gore sa stanjem na dan 31. decembra 2020. i 2019. godine su prikazane u sledećem pregledu:

	Kamatna stopa (%)	Datum dospelja	31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Obveznice Crne Gore 2025.	3,38%	21. april 2025.	3.119	3.097
Obveznice Crne Gore 2026.	3,50%	22. april 2026.	565	575
Obveznice Crne Gore 2029.	2,55%	03. oktobar 2029.	2.414	2.280
			6.098	5.952
Minus tekuće dospelje			-	-
Ukupno:			6.098	5.952

8.2 Akcije

Ulaganja u akcije se odnose na plasmane u sljedeće entitete:

	Procenat učešća	31. decembar 2020.	(U hiljadama EUR) 31. decembar 2019.
Prva banka Crne Gore AD, Podgorica	0,3438	44	46
Invest banka Montenegro AD, Podgorica	0,0116	-	-
Port of Adria AD, Bar	0,0056	-	-
Ukupno:		44	46

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

Sistem upravljanja rizicima društva "Lovćen-životna osiguranja" AD (u daljem tekstu: Društvo) proizilazi iz vizije, misije i ciljeva Društva, koji su usklađeni sa strateškom vizijom Grupe Triglav i sa zajedničkim interesima učesnika povezanih sa Društvom (akcionari, osiguranici, regulatori, te druge zainteresirane grupe i pojedinci).

Skлонost u preuzimanju rizika predstavlja onaj nivo rizika odnosno nivo potencijalnih gubitaka, koji proizilaze iz tih rizika, za koji je ocijenjeno da je Društvo spremno da prihvati tokom poslovanja, kako bi postiglo postavljene poslovne i strateške ciljeve. Apetit za rizikom velikim dijelom predstavlja subjektivnu procjenu uprave Društva i njegovih eksperata i najvećim dijelom se zasniva na kvalitativnom setu kriterijuma datih kulturom upravljanja rizicima prisutnih unutar Društva. U zavisnosti od prirode pojedinog tipa rizika, kao i od dostupnosti i kvaliteta sa njom povezanih podataka, apetit za pojedinim rizikom se definiše kvalitativno ili kvantitativno. Veoma je bitno naglasiti da ograničavanje, tj. limitiranje rizika na prihvatljiv nivo istovremeno utiče na nivo prinosa koji Društvo može da očekuje iz poslovanja. Iz tog razloga, Društvo teži ka tome da limiti proizilaze iz prihvatljivog nivoa, kao i da na osnovu pomenutih ograničenja postigne maksimalni mogući prinos.

Stvaramo sigurniju budućnost. Misiju ostvarujemo na osnovu naših vrijednosti i glavnih sposobnosti. Naše vrijednosti su odzivnost (odazovemo se odmah i efikasno), jednostvanost (jednostavni smo i transparentni) i pouzdanost (ostvarujemo obećano). Naše glavne sposobnosti su: stručnost kadrova, široka baza klijenata, inovativnost, brzo uvođenje novih proizvoda, fleksibilnost/prilagodljivost promjenama na tržištu, liderstvo i stabilni odnosi sa kanalima prodaje i ključnim klijentima.

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM (nastavak)

Fokusiranjem na stranku, dinamično razvijamo nove načine poslovanja, koji su temelj našeg odgovornog dugoročnog razvoja, a u isto vrijeme poslujemo profitabilno i sigurno. Svjesni smo da isključivo kvalitetom možemo steći povjerenje osiguranika i postati jedna od vodećih osiguravajućih kuća na izazovnom tržištu životnih osiguranja. Vizija Društva je sigurno i profitabilno poslovanje.

Cilj Društva je obezbjeđenje dugoročne profitabilnosti, rast bruto fakturisane premije, tržišno učešće od oko 20%, obezbjeđivanje dovoljnosti tehničkih rezervi. Poboljšanje trajnosti osiguranja, poboljšanje zadovoljstva klijenata, odnosno sveukupno poboljšanje poslovanja.

Ciljna profitabilnost kapitala (ROE) je 6% do kraja strateškog perioda, uz ostvarivanje mjerodavnog štetnog rezultata do 53%. Profitabilnost kapitala (ROE) je od osnivanja Društva u prosjeku oko 8,7%.

Društvo preuzima i upravlja rizicima u skladu sa zacrtanim strateškim ciljevima. U Izjavi o apetitu za rizicima definisani su tipovi rizika i tolerancija prema rizicima koje je Društvo spremno da preuzme za ostvarenje postavljenih ciljeva.

Metodologija mjerenja rizika je Standardna formula (Solventnost II), što je i definisano u Katalogu rizika.

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

U skladu sa djelatnošću kojom se Društvo bavi u Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima identifikovalo je sledeće rizike: rizik osiguranja, kreditni rizik, rizik likvidnosti i tržišni rizik.

Rizici osiguranja su rizici u vezi sa skrivenim prijetnjama i postupcima upotrijebljenim prilikom obavljanja poslova koji proizilaze iz obaveza životnog osiguranja društva prema osiguranicima i drugim ovlašćenim licima iz ugovora o osiguranju. Rizici osiguranja su rizici od nastanka gubitka ili nepovoljne promjene u vrijednosti obaveza iz osiguranja usljed neodgovarajućih premija i pretpostavki korišćenih u obračunu tehničkih rezervi. U okviru direktnih poslova osiguranja Društvo se suočava sa primarnim rizicima osiguranja koji se razvrstavaju po tipovima rizika (vrstama rizika), kao što je definisano u Katalogu rizika i predstavljaju pokrivene opasnosti u proizvodima osiguranja: dostizanje duboke starosti, smrtnost, invalidnost i obolijevanje, nezgode, ustrajnost portfelja, drugi demografski faktori, operativni troškovi, zdravlje, i sl.

Osnovni cilj upravljanja rizicima osiguranja je dostizanje, odnosno očuvanje veličine i kvaliteta portfelja koji obezbjeđuje stabilno i sigurno poslovanje uz istovremeno maksimiziranje prinosa.

Društvo za ispunjenje osnovnog cilja ima uspostavljene postupke za obezbjeđivanje odgovarajućeg nivoa izlaganja rizicima osiguranja, i to na sljedeći način:

- definisanjem internih odnosa u pogledu ovlašćenja, nadležnosti i odgovornosti;
- definisanjem odgovarajućih postupaka za oblikovanje i potvrđivanje proizvoda osiguranja;
- definisanjem odgovarajućih postupaka prepoznavanja (identifikacije), mjerenja ili ocjenjivanja, savladavanja i praćenja rizika osiguranja;
- odgovarajućim sistemom internih kontrola;
- praćenjem obima bruto premija osiguranja;
- definisanjem maksimalnog samoprdržanja i odgovarajućeg reosiguravajućeg pokrivača, a time i obezbjeđivanjem odgovarajućeg nivoa reosiguranja portfelja;
- obezbjeđivanjem odgovarajućeg nivoa rezervisanja i kapitala s obzirom na rizičnost portfelja i dr.

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA (nastavak)**Tržišni rizik**

Poslovanje Društva je izloženo različitim finansijskim rizicima. Tržišni rizik je opasnost od nastanka gubitka ili nepovoljne promjene finansijskog položaja društva koja nastaje zbog promjena u visini i nepredvidljivosti tržišnih cijena sredstava, obaveza i finansijskih instrumenata. Tržišni rizik znači smanjenje viška imovine Društva iznad njegovih obaveza zbog promjene tržišnih varijabli na tržištima finansija i nekretnina.

Dakle, tržišni rizici odražavaju rizike koji proizilaze iz promjena u vrijednosti ili nepostojanosti tržišnih cijena finansijskih instrumenata. Društvo u okviru upravljanja tržišnim rizicima uvažava one finansijske instrumente koji utiču na vrijednost njegovih sredstava i obaveza, kao i strukturnu neusklađenost njegovih sredstava i obaveza.

Upravljanje rizikom obavlja Rukovodstvo na osnovu politika koje odobri Odbor direktora. Odbor direktora donosi, u pisanoj formi, osnovna pravila za sveukupno upravljanje rizikom, kao i politike, takođe u pisanoj formi, koje obuhvataju posebne oblasti kao što su valutni rizik, kamatni rizik, rizik promjene cijena vlasničkih hartija od vrijednosti, rizik promjene cijena nekretnina, rizik koncentracije, kreditni rizik i ulaganje viška likvidnih sredstava.

Društvo nije izloženo valutnom riziku. Valutni rizik proističe iz obračuna i uplata šteta u inostranstvu i aktuelnih priznatih obaveza.

Kreditni rizik je opasnost od gubitka ili nepovoljne promene u finansijskom položaju društva zbog kretanja u kreditnom položaju suprotnih strana i mogućih dužnika kojima je izloženo društvo u obliku rizika neplaćanja suprotne strane i rizika koncentracije. Kreditni rizik nije osnovni rizik poslovanja Društva već proizilazi iz aktivnosti osnovnog poslovanja (npr. rizik nenaplate potraživanja od osiguranika, rizik nenaplate od reosiguranja, kreditni rizik koji proizilazi iz ulaganja u finansijsku imovinu – npr. depoziti u bankama, dužnički vrednosni papiri i sl.). Područja u kojima je Društvo izloženo kreditnom riziku su:

- izloženost prema bankama i bankarskim grupama,
- potraživanja od potpisnika ugovora o osiguranju,
- potraživanja od posrednika pri osiguranju.

Društvo nema značajne koncentracije kreditnog rizika. Kreditni rizik portfolija se kontroliše ulaganjem sredstava u investicije s odgovarajućom bonitetnom ocjenom, stručnom analizom kreditnog rizika suprotnih strana i dovoljnim stepenom diversifikacije portfolija.

Rizik likvidnosti je rizik nastanka gubitka ukoliko Društvo nije sposobno da izmiri sve finansijske obaveze i obaveze dospjele na plaćanje koje nastanu u slučaju pojave većih šteta odnosno kada postoji potreba da se obezbijede potrebna sredstva sa značajno višim troškovima od uobičajenih. Rizik likvidnosti je i rizik otežanog pristupa finansijskim izvorima potrebnim za isplatu obaveza koje proizilaze iz ugovora o osiguranju i drugih ugovora. Rizici likvidnosti se obično materijalizuju u obliku nemogućnosti unovčenja investicija, a da prodaja ne bi tekla po znatnom diskontu s obzirom na trenutne tržišne cijene.

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa novčanih sredstava i hartija od vrijednosti namijenjenih prodaji, raspoloživost finansiranja preko odgovarajućeg iznosa kreditnih obaveza i mogućnosti da se izravna pozicija na tržištu. Koeficijent likvidnosti Društva na 31.12.2020. godine je iznosio 20,92%.

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

Društvo je uspostavilo Sistem upravljanja rizicima čiji je osnovni cilj ostvarivanje zacrtanih strateških ciljeva. Društvo uspostavlja upravljanje rizicima na sledećim osnovama:

- poznavanje i razumijevanje preuzetih rizika;
- uključenost upravljanja rizika u sveobuhvatnu organizacionu kulturu i strukturu;
- definisanje limita i sistema praćenja izloženosti rizicima i preduzimanja mjera;
- mjerenje i izvještavanje o rizicima i
- interni akti iz oblasti upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima se sastoji od aktivnosti koje na osnovu identifikacija rizika obezbjeđuju nadzor nad preuzetim i potencijalnim rizicima i omogućavaju:

- izbjegavanje rizika u poslovnim oblastima koje su zbog previsokog stepena rizičnosti neprihvatljivi za Društvo,
- praćenje rizika na područjima na kojima je očekivan uravnotežen odnos troškova preuzetih rizika i prinosa,
- ograničavanje i smanjivanje rizika na prihvatljiv nivo uspostavljanjem limita i
- prenos i zaštita rizika.

Upravljanje rizicima obuhvata sljedeće aktivnosti:

- prepoznavanje (identifikacija) rizika koji se pojavljuju u poslovnom procesu,
- kvantifikacija, odnosno ocjena važnosti pojedinačnih rizika uz uvažavanje principa poslovanja,
- definisanje ciljeva u oblasti preuzimanja rizika koji proizilaze iz Apetita za rizicima i na osnovu toga uspostavljanje sistema limita,
- kontrola nad preuzimanjem rizika koji proizilaze iz poslovanja,
- kontrola rizika na način na koji se obezbjeđuje usklađenost poslovanja sa Strategijom i definisanim ograničenjima,
- praćenje profila rizičnosti uz primjenu internih metodologija,
- sprovođenje redovnog izvještavanja i
- preduzimanje mjera u slučaju utvrđenih odstupanja i zaoštrenih okolnosti poslovanja.

Sistem upravljanja rizicima u Društvu uključuje sve oblasti sa posebnim osvrtom na oblasti koje mogu materijalno uticati na poslovanje i postavljene ciljeve:

- razvoj proizvoda, zaključivanje osiguranja i formiranje tehničkih rezervi,
- isplata šteta odnosno obaveza po osnovu ugovora o osiguranju,
- definisanje maksimalnog samopridržaja i učešća reosiguranja, kao i ostalih tehnika za smanjenje rizika,
- aktivno upravljanje sredstvima i obavezama, kao i obezbjeđivanje njihove optimalne usklađenosti,
- prepoznavanje (identifikacija) i upravljanje kreditnim rizikom,
- obezbjeđenje likvidnosti,
- upravljanje operativnim rizicima i
- upravljanje nefinansijskim rizicima.

U sistemu upravljanja rizicima Društvo ima jasno i precizno definisane odgovornosti i nadležnosti njegovih organizacionih jedinica.

Svi važni rizici, koje Društvo preuzima u svom poslovanju, određeni su i predstavljeni u Katalogu rizika. Radi se o spisku koji sadrži popis analiziranih, važnih vrsta rizika, kojima se Društvo izlaže zbog njihovih karakteristika. Sadrži najmanje podatke o vrsti i podvrsti rizika, definiciju rizika, sistemu upravljanja rizikom, odgovornu organizacionu jedinicu za preuzimanje i odgovornu organizacionu jedinicu za praćenje, kao i način izvještavanja o izloženosti. Katalog rizika, takođe, definiše trenutnu i ciljanu metodologiju mjerenja za svaku važnu vrstu rizika, čime je pokriven i razvojni aspekt oblasti upravljanja rizicima.

Spremnosti za preuzimanje rizika Društvo na kvantitativni i kvalitativni način definiše stepen do kojeg je na pojedinačnim segmentima rizika – u okviru svoje sposobnosti - spremno da se izloži za postizanje svojih strateških ciljeva. Kvalitativne mjere opisuju središnje poslovne strategije i ciljeve, koji označavaju smjer djelovanja i definišu rizike koje su spremni preuzeti. Kvantitativne mjere uspostavljaju konkretne mjere za pojedine vrste rizika (tzv. ključne indikatore), kao i nivo spremnosti i tolerancije za preuzimanje svake važne vrste rizika, koji omogućavaju uspostavljanje limita i koje su ključne za implementaciju efikasnog procesa upravljanja rizicima.

12. IZJAVA O PRIMJENI KODEKSA KORPORATIVNOG UPRAVLJANJA

Korporativno upravljanje predstavlja sistem za upravljanje i kontrolu privrednih društava. Prema rezultatima empirijskih istraživanja, kompanije koje se pridržavaju korporativnog upravljanja obično ostvaruju bolje rezultate od kompanija koje to ne čine. Jedan od razloga je taj što kroz poboljšane mehanizme upravljanja i kontrole dolazi do bolje raspodele nadležnosti i boljeg funkcionisanja celokupnog procesa odlučivanja. Drugi razlog je taj što kompanije sa dobrim korporativnim upravljanjem ulivaju veće poverenje, čime privlače više investitora. Oba ova elementa pomažu kompanijama sa dobrim korporativnim upravljanjem da prevaziđu kompanije koje imaju loše standarde u ovoj oblasti ili ih nemaju uopšte.

U Statutu Društva "Lovćen-životna osiguranja" AD primjenjen je Kodeks korporativnog upravljanja. Samim tim Društvo je obezbijedilo ravnopravan tretman i zaštitu prava akcionara, preduzelo mjere i aktivnosti kojima se akcionari podstiču da aktivno učestvuju u radu i odlučivanju skupštine Društva. Takođe, Društvo je Statutom utvrdilo veličinu (broj članova) Odbora direktora i osnovne kriterijume za njihov izbor rukovodeći se potrebom da ovaj organ bude organizovan na način koji omogućava da povjerene zadatke obavlja stručno, efikasno, i u najboljem interesu Društva, uz poštovanje odgovarajućeg stepena nezavisnosti u radu i odlučivanju. Pored ovoga, Statutom Društva su definisani karakter i priroda poslova Izvršnog direktora, Sekretara društva i nezavisnog revizora, kao i njihove nadležnosti i obaveze, uslovi za imenovanje i izbor. Takođe, Statutom Društva su i definisane obaveze Društva prema Agenciji za nadzor osiguranja.

Pored Statuta, Društvo ima i usvojen Sistem internih kontrola (OD-352/31, od 24.12.2015. godine), Standarde za usklađenost poslovanja Lovćen-životna osiguranja AD (OD-393/24 od 28.11.2018. godine), kao i Pravilnik o rješavanju sukoba interesa (OD-104/37 od 27.03.2015. godine).

Svrha sistema internih kontrola u Društvu "Lovćen-životna osiguranja" AD je da obezbijedi uspješno i djelotvorno poslovanje Društva, postizanje postavljenih strateških ciljeva, promišljeno vođenje poslovanja, pouzdanost saopštenih finansijskih i nefinansijskih informacija, pravovremenost izvještavanja, djelotvornost sistema upravljanja rizicima, usklađenost poslovanja, zaštitu imovine od gubitka i oštećenja, kao i očuvanje ugleda Društva. Sistem internih kontrola u Društvu čine internu kontrolnu okolinu, ocjenu rizika, interne kontrole, izvještavanje i komunikacija i nadzorne aktivnosti.

Nosioci poslovnih funkcija posebno moraju obratiti pažnju na primjereno izvještavanje ključnih funkcija Društva u skladu sa politikama koje opredjeljuju područje rada ključnih funkcija, i to u vezi sa rizicima kojim je u poslovanju izloženo Društvo i u vezi sa unutrašnjim kontrolama savlađivanja tih rizika. Obaveze izvještavanja poslovnih područja detaljnije su određene pojedinim internim aktima društva koji regulišu određeno područje poslovanja Društva. Isto važi za obaveze izvještavanja ključnih funkcija.

Sistem internih kontrola obuhvata cijelo Društvo i uključuje kako organe upravljanja i rukovođenja, tako i poslovne funkcije, kao i sve zaposlene u Društvu.

Standardi za usklađenost poslovanja u 'Lovćen-životna osiguranja AD obavezuju Društvo da obezbijedi uslove, donese određene odluke, detaljnija pravila i da usvoji mjere i uspostavi postupke za poštovanje standarda, u srazmjeri i u skladu sa specifičnim prirodom, organizovanošću, veličinom i složenosti poslovanja Društva. Društvo se obavezuje za imenovanje kordinatora usklađenosti poslova i uslova, njegovih obaveza i odgovornosti. Obavezno je praćenje promjena u pravnoj sredini i postupaka nadzora, kao i izvještavanje funkciji usklađenosti poslova.

Poseban akcenat je na sistem SPNFT-a s obzirom da se Društvo bavi poslovima životnog osiguranja gdje je zbog svoje poslovne djelatnosti u obavezi za sprovođenjem mjera sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma u skladu sa lokalnim zakonodavstvom. Pored ovoga, obuhvaćeni su i sistem sprečavanja sukoba interesa, zaštita ličnih podataka, obrada prijava prevara i kršenje kodeksa Grupe, praćenje zaključivanja ugovora sa zakonskim revizorima u cilju obezbjeđivanja nezavisnosti zakonskih revizora, kao i procjena rizika usklađenosti poslova.

Pravilnik o rješavanju sukoba interesa u Društvu "Lovćen-životna osiguranja" AD važi za sve članove Odbora direktora i njegovih komisija (uključujući predsjedavajuće tih organa), Izvršnog direktora, prokuriste i sve ostale zaposlene. Ovaj Pravilnik određuje i definiše okolnosti i oblike sukoba interesa, dužnosti razotkrivanja postojećeg ili potencijalnog sukoba interesa, dužnosti razotkrivanja lične ili druge povezanosti sa trećim licima, kao i pravila, postupke i mjere prepoznavanja i rješavanja sukoba interesa.

U Statutu Društva primjenjen je Kodeks korporativnog upravljanja od strane MontegroBerze. U primjeni pravila korporativnog upravljanja Društva izjavljujemo da su implementirana sva gore navedena akta i u samoj primjeni istih ne postoje odstupanja.

Potpisano u ime Akcionarskog društva za osiguranje "Lovćen – životna osiguranja", Podgorica:

Lice odgovorno za sastavljanje
Izveštaja menadžmenta

Tijana Radinović
Rukovodilac odjeljenja za finansije i računovodstvo

Izvršni direktor

Zorka Milić